



Toelichting: financiële risico's & aannames
Aanpassing Meerjarenplan 2020 – 2025
April 2021
Stad Leuven en OCMW Leuven

Algemeen directeur: Geertrui Vanloo

Financieel directeur: Anne Minsart

Stad Leuven

Professor Van Overstraetenplein 1

3000 Leuven

Ondernemingsnummer: 0207 521 503

OCMW Leuven

Andres Vesaliusstraat 47

3000 Leuven

Ondernemingsnummer: 0208 236 927

Inhoudstafel

1. Overzicht van de financiële risico's
2. Beschrijvingen van de grondslagen en assumpties

Overzicht van de financiële risico's

Toelichting aanpassing meerjarenplan 2020 – 2025

Overzicht van de financiële risico's.

April 2021

Inhoud

Inleiding en wettelijke basis	4
1 Risico's met betrekking tot de schulden	5
1.1 Op te nemen leningen stad.....	5
1.2 Renterisico.....	5
1.3 Alternatieve financiering.....	6
1.4 Gecorrigeerde autofinancieringsmarge	6
1.5 Schulden OCMW en Zorg Leuven.....	8
2 Risico's met betrekking tot exploitatie-ontvangsten.....	9
2.1 Ontvangsten uit de werking	9
2.2 Gemeentefonds	9
2.3 Toelagen van de Vlaamse en federale overheid.....	9
Subsidie voor infrastructuur en uitbating van een vaccinatiecentrum.....	10
2.4 Aanvullende personenbelasting.....	10
2.5 Opcentiemen onroerende voorheffing	11
2.6 Aanvullende belasting op motorrijtuigen.....	12
2.7 Eigen gemeentebelastingen	12
2.8 Gas boetes	13
2.9 Wanbetalingen belastingen en retributies	13
2.10 Dividenden.....	14
2.11 Aanwending subsidies voor de inzameling van afvalwater	14
2.12 Opvolgen inkomende subsidies	16
2.12.1 Zoeken van subsidies	17
2.12.2 Werklast versus benefits.....	18
2.12.3 Heldere koppeling inkomsten en uitgaven	19
2.12.4 Correcte uitvoering projecten en volledige uitvoering van projecten.....	19
2.12.5 Tijdig uitbetalen van subsidies	20
2.12.6 Andere Risico's/ probleempunten/ verbetervoorstellen	20
3 Risico's met betrekking tot exploitatie-uitgaven.....	20
3.1 Pensioenverplichtingen	20
3.2 Toelagen	24
3.3 Exploitatie-uitgaven voor IT	25
3.4 Andere exploitatie-uitgaven	25
3.4.1 Vergrijzing bevolking.....	25

3.4.2	Impact van investeringen op de exploitatie	26
3.5	Nieuwe, niet-voorziena dienstverlening	26
4	Risico's met betrekking tot toegestane leningen	27
4.1	Stad Leuven	27
4.2	OCMW	28
5	Risico's met betrekking tot verbonden partijen	28
5.1	Hulpverleningszone	28
5.2	Autonome gemeentebedrijven	28
5.3	Integratie stad en OCMW	29
5.4	Welzijnsverenigingen.....	29
5.5	Politie Leuven	29
5.6	Erediensten	29
6	Risico's met betrekking tot beleggingen	30
7	Risico's met betrekking tot aangegane engagementen	30
7.1	Borgstellingen	30
7.2	Engagementen die niet of onvolledig in het meerjarenplan zijn weerspiegeld.....	31
7.3	Langdurige overeenkomsten die het meerjarenplan overstijgen.....	32
8	Overige financiële risico's	32
8.1	Verdere verloop COVID-19 pandemie.....	32
8.2	Grote projecten, niet cijfermatig opgenomen in het meerjarenplan.	32
8.2.1	Stad Leuven	32
8.2.2	OCMW Leuven	33
8.3	Fraude in het betalingsverkeer.....	33
8.4	Juridische geschillen.....	34
8.4.1	Stad Leuven	34
8.4.2	OCMW Leuven	34
8.5	Inschatting verkoopprijs bij geplande verkopen van onroerende goederen.....	34
8.5.1	Stad Leuven	34
8.5.2	OCMW Leuven	35
8.6	Overname openbare verlichting door Fluvius.....	35
8.7	Brexit	35
8.8	Klimaatverandering en noodzakelijke maatregelen	36
9	Tot slot	36
10	Samenvattend overzicht van de financiële risico's	37

Inleiding en wettelijke basis

Dit overzicht van de financiële risico's is een verplichte bijlage bij de aanpassing van het meerjarenplan 2020-2025. De decreetgever beoogt met deze bijlage niet alleen het in kaart brengen van de financiële risico's, maar spoort ook aan om na te denken over de middelen en mogelijkheden waarover het bestuur beschikt of kan beschikken om die risico's af te dekken.

De wettelijke basis van dit document is art. 177 Decreet Lokaal Bestuur die bepaalt dat de financieel directeur van de gemeente en het OCMW in volle onafhankelijkheid moet rapporteren over de financiële risico's. Volgens art. 259 van het Decreet Lokaal Bestuur moet de toezichthoudende overheid het meerjarenplan of aanpassing ervan schorsen indien de raadsleden niet alle noodzakelijke informatie hebben gekregen, onder meer over de financiële risico's. Ook bij de jaarrekening moet er gerapporteerd worden over de financiële risico's (art. 261 Decreet Lokaal Bestuur). Dit wordt ook bevestigd in het Besluit Vlaamse Regering over de BBC (art. 29) en het Ministerieel Besluit ter uitvoering van BBC (art. 3).

De financiële risico's van Stad en OCMW Leuven worden samen bekeken aangezien voor beide budgettaire entiteiten gezamenlijk gerapporteerd wordt. Waar noodzakelijk worden de risico's apart beschreven.

Bij de opmaak van dit meerjarenplan moesten uitgaven en ontvangsten voor de komende zes jaar worden ingeschat. Dit is allerm minst een evidente oefening, vermits de maatschappij steeds sneller wijzigt. Bij de opmaak van het meerjarenplan 2020-2025 was er nog geen sprake van de COVID-19-crisis. Ook beleidsmaatregelen van regionale, nationale en Europese overheden kunnen niet altijd jaren op voorhand ingeschat worden. Het is evident dat de impact van de COVID-19-crisis op deze aanpassing aan het meerjarenplan groot is en dit zowel aan de ontvangsten- als aan de uitgavenzijde. De COVID-19-crisis heeft de initiële meerjarenplanning immers fundamenteel doorkruist. Er werden heel wat acties ondernomen die niet in de initiële meerjarenplanning waren ingeschreven. Een aantal van die acties zullen ook een vervolg krijgen in de volgende jaren. De macro-economische impact van de COVID-19-crisis en de lange termijn gevolgen hiervan voor de lokale besturen, kunnen we nog steeds niet volledig inschatten.

Typisch aan de budgetopmaak is dat men de ontvangsten onderschat (meer ontvangen is geen probleem) en de uitgaven overschat (meer uitgeven dan wat in het budget voorzien is mag niet). Als men deze werkwijze gewoon over zes jaar doortrekt zal men snel tot een deficitair meerjarenplan komen.

Ook het inschatten van de timing van bepaalde investerings- en exploitatie-uitgaven (transactiemoment) is niet evident. Geplande investeringsprojecten kunnen vertraging oplopen door bv. problemen bij onteigeningen, juridische procedures, uitblijven bouwvergunningen, samenwerking met partners zoals de NMBS, De Lijn,.... Daardoor is de realisatiegraad van de investeringen in het voorbije meerjarenplan een stuk lager (rond 50%) dan het budget. De vroegere automatische overdracht van niet gerealiseerde investeringsuitgaven bemoeilijkt dit nog verder.

In het meerjarenplan 2020-2025 worden de jaarlijkse overdrachten van niet-gerealiseerde investeringen gemotiveerd aan het college voorgelegd. Ook bij exploitatie-uitgaven (vooral bij de werkingskosten) kan de realisatiegraad lager zijn (ca. 80-90% van het budget). Dit is mogelijk te verklaren door tijdsgebrek om bepaalde projecten op te starten of door vertraging bij de invulling van openstaande vacatures. Niet gerealiseerde exploitatie-uitgaven vervallen op het einde van elk jaar.

Bij deze aanpassing van het meerjarenplan heeft men getracht meer “lean & mean” te budgetteren en historisch te ruim ingeschatte budgetten te reduceren. Aangezien in het meerjarenplan 2020-2025 de budgetten soepeler verschoven kunnen worden binnen investeringen of exploitatie, is het niet langer noodzakelijk om bepaalde reserves op te bouwen en kan er bijgevolg strakker gebudgetteerd worden.

1 Risico's met betrekking tot de schulden

1.1 Op te nemen leningen stad

- Leningen werden en worden pas aangegaan als investeringen werkelijk betaald zijn. Op deze manier moeten we geen onnodige interesten betalen. Bepaalde investeringen worden zelfs voorgefinancierd uit eigen middelen. Deze werkwijze zal ook in de komende jaren gehandhaafd blijven.
- Daarom zijn de bedragen van de op te nemen leningen bij **stad en OCMW Leuven zoals voorzien in deze aanpassing van het meerjarenplan:**
 2021: 67.235.000
 2022: 64.680.000
 2023: 57.040.000
 2024: 54.910.000
 2025: 65.410.000
 als indicatief te beschouwen. Als de kasmiddelen het toelaten kan er effectief later of minder geleend worden dan voorzien in de budgetten.
- Leningen zijn in het meerjarenplan per jaar voorzien in de veronderstelling dat alle investeringen voor het betrokken jaar **voor 100%** effectief worden uitgevoerd (o.b.v. goederenontvangst – niet o.b.v. toewijzing). De praktijk leert dat de realisatiegraad een stuk lager kan liggen.
- In 2021 zal ongeveer voor 15,5 miljoen euro nieuwe leningen worden opgenomen, alhoewel na deze aanpassing meerjarenplan voor 67,2 miljoen euro nieuwe leningen zijn voorzien. We gaan ervan uit dat een deel van de voorziene investeringen van 2021 in dat jaar niet zullen gerealiseerd worden. Deze niet gerealiseerde investeringen (en financiering!) moeten dan geheel of gedeeltelijk naar het nieuw meerjarenplan overgedragen worden. Het college beslist begin 2022 welk deel van deze investeringen worden overgedragen en toegevoegd aan de budgetten van 2022.

1.2 Renterisico

- Uiteraard houden we rekening met de evolutie van de rentevoeten. Dreigen die (sterk) te stijgen, dan kan het aangewezen zijn om minder te voorfinancieren en iets eerder te lenen.
- Hieronder een berekening van het effect van een stijging van de rente met 1% op de **nieuwe leningen van de Stad**. Een dergelijke verschuiving van de rentecurve is niet realistisch, vermits de langetermijnrentevoeten minder schommelen dan de rentevoet op korte termijn.

Jaar	Annuïteit huidig scenario	Annuïteit bij 1,00% rentestijging	Meerkost bij 1,00% rentestijging
2022	2.605.229,38	3.002.037,51	396.808,13
2023	5.111.457,12	5.889.994,21	778.537,09

2024	7.321.649,85	8.436.826,59	1.115.176,74
2025	9.449.309,18	10.888.553,19	1.439.244,01

- Met betrekking tot de opgenomen leningen is het renterisico eerder beperkt. De leningen bij KBC, ING en BNP zijn allemaal leningen met een vaste rentevoet tot einde vervaldag. Het merendeel van de leningen bij Belfius hebben een rentestructuur die het mogelijk maken om betere voorwaarden te bekomen dan een klassieke vaste rentevoet. Deze leningen worden zeer zorgvuldig opgevolgd en “gemonitord” en zijn beveiligd met een “cap”. In dit kader is een goed actief schuldbeheer van het grootste belang.
- Onder meer gezien de impact van de COVID-19-crisis verwacht men dat de rentevoeten; ook op lange termijn, laag zullen blijven. Economen geven aan dat deze historisch lage rentevoeten mogelijks nog een 10-tal jaar zullen worden aangehouden om zo het economisch herstel te stimuleren.

1.3 Alternatieve financiering

De stad heeft in het verleden een aantal leningen niet via bankkredieten opgenomen. Een aantal jaren geleden waren de banken niet bereid om langlopende leningen te verstrekken, tenzij tegen zeer hoge marges. Daarom was het interessant om leningen rechtstreeks aan te gaan bij beleggers en zo de (hoge) bankmarges te vermijden. De stad beschikt over een permanente, aanpasbare kredietlijn van 100.000.000 euro voor het plaatsen van multi-term thesauriebewijzenprogramma (MTN). Het MTN-programma behelst twee delen:

1. Thesauriebewijzen type CP (commercial papers) met looptijden van 1 dag tot 1 jaar);
2. Thesauriebewijzen type MTN (medium term notes) met looptijden groter dan één jaar (niet begrensd). De laatste jaren heeft de stad hier geen gebruik meer van gemaakt.

1.4 Gecorrigeerde autofinancieringsmarge

In BBC 2020 gaat het toezicht ervan uit dat minimaal 8% van de uitstaande schuld jaarlijks moet worden afgelost. Dit wordt in het M2-schema berekend bij de “gecorrigeerde autofinancieringsmarge”. Deze gecorrigeerde autofinancieringsmarge heeft enkel een indicatieve waarde. Enkel de gewone autofinancieringsmarge is bindend voor de bepaling van het financieel evenwicht (zie omzendbrief KB/ABB 2019/4 van 3/5/19 betreffende de strategische meerjarenplannen 2020-2025 van de lokale en provinciale besturen volgens de beleids- en beheerscyclus).

De begrippen autofinancieringsmarge en gecorrigeerde autofinancieringsmarge:

Autofinancieringsmarge (AFM)

Wat er van het exploitatiesaldo (met inbegrip van de netto-intresten op leningen) overblijft na het betalen van de netto-aflossingen van de leningen.

Gecorrigeerde AFM

De gecorrigeerde autofinancieringsmarge is de autofinancieringsmarge berekend op basis van de aangewezen aflossingen van de financiële schulden (BVR BBC art. 1, 10°)

Met andere woorden, de gecorrigeerde autofinancieringsmarge geeft weer hoe groot de autofinancieringsmarge (AFM) is als rekening wordt gehouden met jaarlijkse aflossingen van de financiële schuld, ongeacht de financieringsvorm. Het is een aanvullende indicator bij de norm van het structureel evenwicht (AFM)

- die de impact van alternatieve financiering op de AFM neutraliseert en
- die het verschil toont tussen het bedrag dat het bestuur effectief aflost en het bedrag dat het bestuur zou aflossen als alle financiering op een klassieke manier met jaarlijkse aflossingen zou gebeuren.

Als de AFM kleiner is dan de gecorrigeerde AFM is er geen probleem. Als de AFM (veel) groter is dan de gecorrigeerde AFM, **kan** dat erop wijzen dat een bestuur bepaalde leningslasten doorschuift naar een volgende legislatuur.

Het **Ministerieel Besluit tot vaststelling van de modellen en de nadere voorschriften van de beleidsrapporten, de rekeningen-stelsels en de digitale rapportering van de beleids- en beheerscyclus van de lokale [en de provinciale (ing. MB 12 september 2018, art. 1, l: 1 januari 2020)] besturen** bepaalt in Hoofdstuk 5, artikel 11: “De gecorrigeerde autofinancieringsmarge is gelijk aan de autofinancieringsmarge vermeerderd met de periodieke aflossingen en verminderd met 8% van de totale financiële schuld op 31 december van het vorige boekjaar.”

Betreffende de gecorrigeerde autofinancieringsmarge:

Het percentage van 8% van de totale financiële schuld op 31 december van het vorige boekjaar voor het berekenen van de gecorrigeerde autofinancieringsmarge is volgens het toezicht niet arbitrair bepaald. De Inspectie Financiën vroeg hieromtrent verduidelijking. Dit is de verduidelijking:

“Dit percentage is gebaseerd op een simulatie waarbij in kaart is gebracht hoeveel periodieke aflossingen van schulden jaarlijks van een bestuur verwacht worden als er geen lasten naar de toekomst worden verschoven door middel van alternatieve financiering of leningen met een zeer lange looptijd in verhouding tot de normale gemiddelde gebruiksduur van de activa die ermee gefinancierd worden. In de simulatie wordt jaarlijks voor 100.000 euro aan nieuwe leningen met annuïteiten aangegaan, telkens over 20 jaar en aan een rentevoet van 3%. Vanaf het moment dat de uitstaande schuld stabiel blijft, doordat de opname van nieuwe leningen en de aflossing van de oudere leningen aan elkaar gelijk zijn, moet jaarlijks 9,5% van de uitstaande schuld (op 1 januari) worden afgelost om dat evenwicht te behouden. Rekening houdende met een voorzichtigheidsmarge werd het percentage daarom bepaald op 8%.”

Verklaring van de afwijking AFM/gecorrigeerde AFM

Bij de gecorrigeerde AFM wordt er verondersteld dat 8% per jaar wordt afgelost. Bij een lening met constante aflossingen veronderstelt men dan een looptijd van 12,5 jaar.

Die 8% is volgens onze zienswijze wel een arbitraire keuze. Het aflossingsritme hangt niet alleen af van de wijze van financiering (alternatieve financiering), maar ook van de looptijd van de lening en aflossingswijze (constante of progressieve aflossingen). Bij de keuze van de looptijd van de lening houdt men rekening met de gemiddelde afschrijvingsduur van de activa (zoals in de privésector) en de situatie op de financiële markten (nu is het interessant om op lange termijn te lenen). In het meerjarenplan hebben we onder andere om die reden gekozen om alle nieuwe leningen op 30 jaar op te nemen met progressieve aflossingstranches wegens de extreem lage rentevoeten. Hierdoor zal (zeker in het begin van de looptijd van de lening) het aflossingsbestanddeel een stuk lager zijn dan de vooropgestelde 8%. Hoe langer de looptijd van de lening, hoe lager het procentuele aflossingspercentage.

Een concreet voorbeeld van een lening van 1.000.000 euro aangegaan in jaar N aan een vaste rentevoet van 1% met een looptijd van 30 jaar geeft met betrekking tot de af te lossen tranches volgende resultaten in de daaropvolgende 5 jaren:

Jaar	Aflossingstranche	Aflossingspercentage	Annuiteit
N+1	28.748	2,87%	3,875%
N+2	29.036	2,90%	3,875%
N+3	29.326	2,93%	3,875%
N+4	29.619	2,96%	3,875%
N+5	29.915	2,99%	3,875%

1.5 Schulden OCMW en Zorg Leuven

Bij de integratie werden de schulden van het OCMW samengevoegd met deze van de stad. Bij de opsplitsing OCMW en Zorg Leuven werden de leningen die betrekking hebben op de onroerende goederen van Zorg Leuven overgedragen aan Zorg Leuven. Zorg Leuven staat in voor de afbetaling van deze leningen. Het OCMW heeft zich wel borg moeten stellen. De schuld van Zorg Leuven moet niet samengevoegd worden bij Stad en OCMW Leuven.

De schuld van Zorg Leuven bedraagt 14.764.071,69 euro op 31 december 2020. De leningslasten (intresten en aflossingen) van de leningen van Zorg Leuven dalen een beetje van 1.354.672 euro in 2020 tot 1.344.846 euro geraamd in 2025. Hieronder een overzicht van de leningen van Zorg Leuven.

Onderwerp	Ontleend bedrag	Resterende schuld per 31/12/2020
Fusielening (o.a. aankoop voertuigen, uitrusting, onderhoudswerken, e.a.)	1.703.028,50	207.539,26
Lok.dienst.centrum +Serv.flats- Kes-Lo(raming)	7.900.571,87	5.903.736,97
WZC Ter Vlierbeke en overige AC's	2.507.724,00	776.679,17
Nieuwe keuken gebouw	2.500.000,00	1.205.218,19
Lok. dienst.cent. + Serv.flats - Wilsele	4.333.800,00	3.375.007,78
Magazijn Haasrode	2.000.000,00	1.462.404,84
Magazijn Haasrode	2.500.000,00	1.833.485,48
Totaal	23.445.124,37	14.764.071,69

Het OCMW heeft nog 2 leningen, met een resterende schuld van 2.768.808,03 euro op 31/12/20. De leningslasten (intresten en aflossingen) van de leningen van het OCMW dalen van 232.224 euro in 2020 tot 132.327 euro in 2025, dit omdat de lening met betrekking tot de restauratie van het Klein Begijnhof afloopt op 1 juli 2022.

Onderwerp	Ontleend bedrag	Resterende schuld per 31/12/2020
Bouw van een welzijnscentrum	3.420.000,00	2.587.551,23
Restauratie van het Klein Begijnhof	1.487.361,15	181.256,80
Totaal	4.907.361,15	2.768.808,03

2 Risico's met betrekking tot exploitatie-ontvangsten

2.1 Ontvangsten uit de werking

- De COVID-19-crisis heeft een grote impact gehad op de reguliere ontvangsten uit de werking in 2020.
- Ook in 2021 zal de COVID-19 crisis nog een grote impact hebben op het openbare leven; wat onvermijdelijk zal leiden tot minder ontvangsten uit de werking. Waar mogelijk werden de ramingen al aangepast bij deze aanpassing meerjarenplan. Hieronder een overzicht van de belangrijkste aanpassingen aan de ramingen ontvangsten uit de werking:

Omschrijving	Aanpassing 2021
Aflevering van reispassen	-70.000,00
Inkomsten verhuur Minnepoort, Romaanse Poort, Wagehuys, Schouwburg	-46.500,00
Retributie op taxi's	-27.603,00
Ontvangst remgeld op studentenpas	-100.000,00
Ontvangst parking Vaartkom	-69.000,00
Minder inkomsten sport (huur sportinfrastructuur, erfpachtvergoeding, concessievergoeding, toegangsbewijzen etc.)	-600.000,00
Minder inkomsten andere verhuur van accommodatie	-229.313,65

- Als de COVID-19 crisis nog langer in 2021 aansleept, is het niet onwaarschijnlijk dat de werkelijke ontvangsten nog lager zullen uitvallen dan geraamd. Op dit moment valt dit niet te voorspellen.

2.2 Gemeentefonds

De groei van 3,5% in het Gemeentefonds blijft tot en met 2024 gegarandeerd. Het bedrag dat aan Leuven wordt toegekend kan wel wijzigen door eventuele nieuwe verdelingsregels (noodzakelijk n.a.v. het decreet rond buitenschoolse kinderopvang en afstemming tussen buitenschoolse activiteiten). De evolutie van de indicatoren (bv. sociale) bij andere Vlaamse gemeenten kan ook een impact hebben. In 2017 is de aanpassing aan het decreet dat de verdeling van het Gemeentefonds regelt indien Leuven meer dan 100.000 inwoners zou tellen, in werking getreden. Hierdoor krijgen Leuven en Brugge een vaste voorafname van 1,5956%. Leuven krijgt net als de 12 andere centrumsteden geen toelage uit een nieuw fonds voor open ruimte.

2.3 Toelagen van de Vlaamse en federale overheid

- Volgens het meerjarenplan van de nieuwe Vlaamse regering wordt er bespaard in de subsidies aan organisaties. Dit kan (onrechtstreeks) een meerkost betekenen. Als een organisatie minder of geen Vlaamse subsidies krijgt, zal ze zich wellicht wenden tot de stad of het OCMW om de verloren subsidie over te nemen.
- Diverse sectorale subsidies zijn "bevroren" op het niveau van 2015 en geïntegreerd in het Gemeentefonds. Deze toevoeging wordt niet zoals bij de hoofd-dotatie jaarlijks met 3,5% verhoogd.
- De Vlaamse en federale overheid hebben verschillende maatregelen genomen om de lokale besturen bij te staan bij de uitdagingen waarmee zij geconfronteerd worden naar aanleiding van de COVID-19-crisis. Hieronder geven we een overzicht van de subsidies die Leuven ontvangt naar aanleiding van de COVID-19-crisis:

Dossier	Omschrijving subsidie	Subsidieverstrekker	Bedrag	Jaar
OCMW	Subsidie voor voedselhulp aan Belgische OCMW	Federaal	63.740,00	2020
OCMW	Subsidie aan Belgische OCMW	Federaal	1.221.672,00	2020
OCMW	Subsidie aan Belgische OCMW voor personeelskosten	Federaal	106.232,00	2020
OCMW	Verhoogde tussenkomst aan OCMW voor leefloon	Federaal	45.500,00	2020
OCMW	Subsidie voor tijdelijke premie aan gerechtigden op leefloon of equivalent leefloon	Federaal	455.300,00	2020
OCMW	Indexatie van het sociaal fonds voor gas en elektriciteit	Federaal	147.203,00	2020
Stad	Noodfonds voor cultuur, jeugd, sport en media	Vlaanderen	1.381.516,36	2020
Stad	Subsidie voor armoedebestrijding	Vlaanderen	276.085,58	2020
Stad	Subsidie consumptiebudget voor kwetsbare gezinnen	Vlaanderen	291.423,67	2020
Stad - Scholen	Werkingsubsidie scholen ter compensatie van geannuleerde uitstappen	Vlaanderen	2.012,40	2020
Stad - Scholen	Werkingsubsidie scholen voor genomen maatregelen	Vlaanderen	12.752,62	2020
Stad - Scholen	Werkingsubsidie voor scholen voor ICT	Vlaanderen	8.030,00	2020
OCMW	Toelage voor psychologisch welzijn OCMW-gebruikers en verbetering preventieve gezondheidsmaatregelen	Federaal	106.232,00	2021
Stad	Subsidie contact- en bronopsporing	Vlaanderen	63.921,88	2021
Stad	Subsidie voor infrastructuur en uitbating van een vaccinatiecentrum	Vlaanderen	1.114.800,00	2021
Stad	Subsidie voor collectief transport naar een vaccinatiecentrum	Vlaanderen	88.200,00	2021

- De meeste subsidies in het kader van de COVID-19-crisis werden éénmalig toegekend in 2020. In 2021 laat de COVID-19-crisis zich ook verder voelen. Voor de infrastructuur en uitbating van het vaccinatiecentrum alsook voor het collectief transport naar het vaccinatiecentrum ontvangt de stad een subsidie van Vlaanderen. Daarnaast is er een toelage voor het psychologisch welzijn van OCMW-cliënten en voor de contact- en bronopsporing. Op dit moment werden de subsidies toegekend in 2020 nog niet verlengd.

2.4 Aanvullende personenbelasting

- De opbrengst is afhankelijk van de conjunctuur, de levensstandaard en de samenstelling van de inwoners.
- De inning van de aanvullende belasting is afhankelijk van het inningsritme van de FOD-financiën. Pas na het inkohieren van de individuele aanslagen, het versturen van de aanslagbiljetten (met een betaaltermijn van 2 maanden) én de daadwerkelijke inning van de verschuldigde belastingen zal de FOD-financiën het gemeentelijk aandeel doorstorten. Sinds 2017 wordt er gewerkt met voorschotten (periode september tot april). Deze voorschotten hebben echter enkel impact op de thesaurie: de gemeente is zeker een vooraf bepaald bedrag te ontvangen, los van het inkohieringsritme van het bewuste aanslagjaar. Het heeft echter géén budgettaire impact: hierdoor kunnen er nog steeds budgettaire schommelingen ontstaan wat deze belangrijke opbrengstenrubriek betreft.
- De Tax shift van de federale regering heeft nadelige gevolgen voor de gemeenten. Door de verlaging van de belastbare basis zullen de opbrengsten van de

aanvullende personenbelastingen dalen. Het nadelig effect bedraagt voor 2016 tot en met 2021 3.771.305 euro (bron: brief FOD Financiën 4/4/19). Ook andere federale maatregelen die ingrijpen in de belastbare basis, hebben direct gevolg voor de aanvullende personenbelasting bij een gelijke aanslagvoet. Het afschaffen van de woonbonus door de Vlaamse overheid vanaf 2020 zou (bij gelijke andere factoren) een stijging van de belastbare basis en dus een hogere opbrengst met zich meebrengen.

- De cijfers van de aanvullende personenbelasting werden bij deze aanpassing aan het meerjarenplan bijgesteld conform de ramingen van de FOD Financiën. Bij deze ramingen is rekening gehouden met de macro-economische gegevens op vlak van de loonvorming van het federaal Planbureau én de specifieke evolutie van de fiscale gegevens ter zake. Op basis daarvan werden ramingen gemaakt inzake de opbrengst van de personenbelasting voor het aanslagjaar 2021 en volgende en derhalve, daarbij aansluitend, ook van de aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting. Het is wel zo dat voor het begrotingsjaar 2021 de impact van de coronapandemie vooral voelbaar zal zijn vanaf oktober van dat jaar. Vanaf dan worden immers de betalingen voor het aanslagjaar 2021 (inkomsten 2020) ontvangen. De grootste impact van de coronapandemie zal echter vooral voelbaar zijn in 2022.

Volgende verminderingen op de aanvullende personenbelasting zijn opgenomen in de aanpassing meerjarenplan:

- 2021: -1.718.001,73 euro
- 2022: -3.252.512,74 euro
- 2023: -4.037.105,53 euro
- 2024: -4.502.633,83 euro
- 2025: -4.994.261,07 euro
- Totaal: -18.504.514,90 euro voor 2021 – 2025

In 2020 is er echter een meerontvangst geweest van 2,1 miljoen euro; wat de daling in de daaropvolgende jaren een beetje compenseert. In 2025 bereiken we met deze aangepaste cijfers opnieuw het niveau van het origineel geraamde bedrag van 2022; vanaf dan kunnen we hopen op een echte relance.

2.5 Opcentiemen onroerende voorheffing

- Dit is een Vlaamse belasting waarop de gemeente opcentiemen heft.
- Hier kan de opbrengst sterk geconcentreerd liggen bij grote bedrijven. Een vertrek of een sluiting zal dan een relatief groot effect hebben op de ontvangsten.
- De opbrengst wordt positief beïnvloed door het aantal woningen in de gemeente: bij nieuwe verkavelingen worden gronden met een laag kadastraal inkomen (KI) omgezet naar bebouwde percelen met een hoger KI (die dienen als belastbare grondslag). Ook de aanleg van nieuwe industrieterreinen of zones voor ambachten hebben hetzelfde effect.
- De opbrengst wordt negatief beïnvloed door leegstand, verkrotting en verwaarlozing. Leegstaande bedrijfspanden worden vrijgesteld wegens inactiviteit. Verkrotting en verwaarlozing leiden bij herschatting tot een lager KI van het pand zelf, en mogelijks een lagere aantrekkingskracht van de panden uit de omgeving. Zo kan leegstand en verkrotting onrechtstreeks en op middellange termijn een negatieve impact hebben op het KI van een ganse zone/regio.

- De basis voor de berekening van de opcentiemen is het aandeel van de Gewestbelasting. Vrijstellingen of verminderingen toegekend door het Gewest en waarbij de stad geen betrokken partij is of geen zeggenschap over heeft, hebben een onmiddellijke invloed op de ontvangsten door de stad uit de opcentiemen. Een vrijstelling bij het Gewest betekent ook automatisch dat er geen gemeentelijke opcentiemen verschuldigd zijn.
- Bedrijfsfalingen en -sluitingen in de loop van 2020-2021 zullen de belastingbasis voor de opcentiemen verkleinen, omdat het aantal bedrijven afneemt binnen de gemeente. Dit geeft vanaf 2021 wellicht een deuk in de trend van de gemeenteontvangsten. Op dit moment, mede ten gevolge van de federale en Vlaamse steunmaatregelen waardoor ondernemingen alsnog het hoofd boven water kunnen houden, is het aantal bedrijfsfalingen en -sluitingen nog relatief beperkt. Echter eens de steun ophoudt of als de reserves van de ondernemingen of de particuliere ondernemer uitgeput zijn, dan is een golf aan bedrijfsfalingen en -sluitingen niet uit te sluiten. Dit zal de opcentiemen op de onroerende voorheffing negatief beïnvloeden; echter hoe groot deze verdere impact zal zijn, valt op dit moment moeilijk te voorspellen.
- De Vlaamse belastingdienst (VLABEL) heeft een raming gemaakt van de te verwachten ontvangsten van onroerende voorheffing voor Leuven. Deze raming is echter niet bindend. Aangezien er gebruik gemaakt wordt van dezelfde ramingsmethodiek voor alle steden en gemeenten; kan het wenselijk zijn om van deze raming af te wijken. Er werd beslist af te wijken van deze raming van VLABEL gezien de specifieke context van Leuven; namelijk de evolutie van het belastbaar KI van 2020 t.o.v. 2019, zijnde een stijging van 3,4%, werd mee in rekening gebracht voor de berekening van de inkomsten uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing.

2.6 Aanvullende belasting op motorrijtuigen

- Het nieuwe federale regeerakkoord (30/09/2020) bepaalt dat alle nieuwe bedrijfswagens tegen 2026 broeikasgasvrij moeten zijn. De gemeente waar de wagen is ingeschreven ontvangt de aanvullende belasting. In Leuven is KBC-autolease een enorm grote speler, als op die wagens omwille van de vergroening geen of minder (aanvullende) belasting aangerekend wordt, zal de opbrengst gevoelig afnemen.

2.7 Eigen gemeentebelastingen

- Het toezicht kan een belastingreglement vernietigen. Hierdoor moet de procedure eventueel hernomen worden en worden inkomsten mislopen.
- Het reglement kan door een belastingplichtige worden aangevochten bij de Raad van State. Een individuele aanslag kan hij aanvechten bij de rechtbank. Hierdoor kan een lange periode van rechtsonzekerheid ontstaan. Als de belastingplichtige gelijk krijgt, moet de belasting worden terugbetaald of kan dit een precedent zijn voor nog rechtszaken.
- Sommige belastingen zijn doelbelastingen. Wanneer dit doel bereikt wordt, betekent dit dat de opbrengsten uit deze gemeentelijke belasting verminderen of verdwijnen. Een voorbeeld zijn de gemeentelijke leegstandsheffingen. Een leegstaande woning die opnieuw gebruikt wordt voor bewoning (wat het doel is), genereert geen leegstandsheffing meer. Het realistisch inschatten van toekomstige opbrengsten uit dergelijke doelbelastingen blijft een moeilijke oefening.
- De COVID-19-crisis heeft ook een impact op de lokale gemeentebelastingen. Om de lokale bedrijven te ondersteunen, werd beslist bepaalde belastingen en/of retributies

niet meer te heffen of het tarief ervan te verlagen. Onderstaand overzicht toont de budgettaire impact van de opschorting/vermindering van deze belastingen in 2021:

Soort belasting	Bedrag
Belasting op de markten	-20.850
Belasting op de filmvoorstellingen	-50.0000
Belasting op nachtwinkels	-30.000
Belasting op de terrassen	-200.000
Belasting op het exploiteren van een toeristisch logies	-400.000
Belasting op taxi's (lopende vergunningen)	-20.000

2.8 Gas boetes

- Er worden GAS-boetes geheven op onder meer verkeersinbreuken stilstaan en parkeren, en op inbreuken op verkeersluwe en auto-arme zones, vastgesteld met ANPR-camera's.
- Vanaf 2020 werden er meer ANPR-camera's in gebruik genomen, meer bepaald voor de verkeersluwe binnenstad. De cijfers van de andere verkeersluwe zones zijn niet zomaar te extrapoleren, gezien de specifieke mobiliteitskenmerken van iedere zone. Daarom is de raming niet zonder risico en hangen de uiteindelijke inkomsten af van het gedrag van de burger, van het aantal evenementen in de binnenstad, van de technische werking van de camera's, van de stabiliteit van de software, van de continuïteit in de personeelsbezetting (verwerking vaststellingen), enz.
- Ten gevolge van de COVID-19-crisis en de "paaspauze" zal het openbare leven op een laag pitje draaien. Hierdoor zullen waarschijnlijk ook in 2021 minder GAS-boetes stilstaan en parkeren worden uitgeschreven. Aangezien er minder verplaatsingen gebeuren, zullen er ook minder vaststellingen gebeuren met de ANPR-camera's. Hierdoor zullen de ontvangsten in 2021 waarschijnlijk lager uitvallen dan geraamd.
- Dit zal mogelijks deels gecompenseerd worden wanneer de GAS-boetes voor kleine snelheidsovertredingen effectief geïnd kunnen worden door de lokale besturen.

2.9 Wanbetalingen belastingen en retributies

- Waar mogelijk wordt geopteerd voor een onmiddellijke betaling van retributies. Dit beperkt het risico op wanbetalingen.
- Andere betalingen op factuur en gemeentebelastingen worden nauw opgevolgd en de nodige procedures (tot en met gerechtsdeurwaarder) zijn voorzien voor invordering.
- Beleid rond structureel onvermogene debiteuren:
Steeds meer besturen krijgen te maken met wanbetalers. Heel veel schoolfacturen blijven onbetaald. De sociale armoede neemt toe en een gedeelte van de OCMW-cliënten zijn niet meer in staat om de toegekende voorschotten terug te betalen.

Een strikt debiteurenbeheer uitwerken is op heden voor elk bestuur een *conditio sine qua non* in het kader van organisatiebeheersing. Het uittekenen van diverse beheersmaatregelen in elke fase van de invordering is belangrijk. Afspraken over het aantal maningen, een laatste aangetekende herinnering, het tijdstip waarop een deurwaarder wordt aangesteld zijn maar een paar belangrijke stappen waarover de organisatie het eens moet worden. Hierbij dient men ook rekening te houden met het onderscheid tussen invordering van fiscale en niet-fiscale schulden. De invorderingsregels kunnen worden opgenomen in een retributiereglement, waarbij aan elke stap al dan niet een kostenstructuur wordt verbonden.

Het opleiden van medewerkers is hierbij even cruciaal. Nog te vaak worden financiële invorderingsinstrumenten niet ten volle benut, niet zelden door gebrek aan kennis. Het gaat hierbij vaak om fiscaal beslag onder derden, onroerend beslag.

Een nauwe en transparante samenwerking met een deurwaarder kan heel veel kosten besparen. In 2020 werd na een grondig gevoerde overheidsopdracht een nieuwe gerechtsdeurwaarder aangesteld voor Stad en OCMW Leuven. In samenspraak met het bestuur wordt het maken van (nutteloze) kosten zoveel als mogelijk beperkt en bij gebrek aan uitvoeringsmaatregelen overgegaan tot het uitreiken van een attest van onvermogen en dit zonder kosten. Maar ook hier is voorzichtigheid geboden: een strengere kostencontrole mag er niet toe leiden dat de deurwaarder gemakshalve, en in functie van het bestuur als tevreden klant, niet langer de noodzakelijke inspanningen levert om het dossier in te vorderen. Het bestuur kan dan wel de invorderingskosten onder controle houden, de ratio van het aantal effectief ingevorderde dossiers zal toch een stuk lager liggen wanneer de deurwaarder al te snel overgaat tot afsluiting van dossiers wegens “gebrek aan middelen”.

Een “aparte” behandeling voor OCMW-cliënten is in vele gemeenten geen uitzondering. De debiteuren bevinden zich vaak in sociaal moeilijke omstandigheden en te stringente invorderingsregels kunnen contraproductief uitvallen. Dit wil uiteraard niet zeggen dat de opvolging lossier moet, integendeel. Deze openstaande vorderingen dienen van zeer nabij opgevolgd te worden, maar met meer ruimte om in te spelen op specifieke sociale situaties en waarbij soms wat extra invorderingsstappen worden ondernomen. Het valt wel aan raden om hiervoor een financieel kader samen met het bijzondere comité van de sociale dienst uit te werken. Dat kader moet een leidraad zijn en de handvaten aanreiken aan de sociale dienst, de maatschappelijk werkers en de leden van het BCSD om steunen op een gelijkwaardige, objectieve en eenvormige manier toe te kennen. Hierin kunnen ook afspraken worden opgenomen met de financiële dienst, onder welke voorwaarden de steunen “terugvorderbaar” worden gesteld. De aangegeven terugbetalingsverbintenissen dienen vervolgens in nauw overleg met de maatschappelijk werker per cliënt te worden opgevolgd.

- Ten gevolge van de COVID-19-crisis verwachten we nog een golf aan faillissementen. We verwachten dus dat een aantal openstaande vorderingen definitief oninbaar zal zijn. Eveneens verwachten we dat er een groter aantal particulieren structureel onvermogen zullen zijn, waardoor ook een aantal vorderingen niet zullen kunnen geïnd worden. Het staat vast dat dit een impact zal hebben op de inkomsten. Op dit moment valt echter niet te voorspellen hoe groot die zal zijn. De effecten zullen we pas zien in de loop van 2021; maar ook de komende jaren.

2.10 Dividenden

Het grootste deel van de dividenden komt van IVERLEK. Dit is de winst die deze netbeheerder heeft uit de gereguleerde netvergoeding. Vanaf 2021 zou de netvergoeding op een andere manier bepaald worden: niet zozeer op het verbruik, maar op de maximale afnamecapaciteit. Dit zou een neerwaartse druk kunnen hebben op de dividenden vanaf 2021.

2.11 Aanwending subsidies voor de inzameling van afvalwater

Tegen 2027 moet Vlaanderen voldoen aan de Europese kaderrichtlijn Water. Dit impliceert dat het Vlaamse oppervlakte- en grondwater tegen dan van goede kwaliteit

moet zijn. Dat gaat niet zonder voldoende zuivering. Het beleid van de nieuwe gemeentebesturen is cruciaal om deze doelstelling tijdig te bereiken.

Drinkwatermaatschappijen leveren niet alleen drinkwater, ze moeten ook voorzien in collectieve maatregelen om het afvalwater te transporteren, te verzamelen en te zuiveren. Met het oog op het behoud van de kwaliteit van het geleverde drinkwater, zijn de drinkwatermaatschappijen immers saneringsplichtig. Hiermee werd een eerste aanzet gegeven tot het aanrekenen van een redelijke bijdrage in de kosten van de waterdiensten (incl. de hulpbron- en milieukosten) aan de gebruikers van deze diensten, een vereiste van de Europese kaderrichtlijn Water. Daarom betalen de verschillende gebruikers een bijdrage in de kosten van deze waterdienst via de integrale drinkwaterfactuur en/of de heffing op de waterverontreiniging.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft de opdracht gekregen om te onderzoeken op welke wijze de gemeentelijke rioolbeheerders omgaan met de opbrengsten uit de gemeentelijke saneringsbijdrage respectievelijk -vergoeding. De gemeente rapporteert hiervoor jaarlijks aan de VMM ('Omzendbrief LNE 2013/2. - De aanwending van de gemeentelijke saneringsbijdrage en de gemeentelijke saneringsvergoeding (Datum 20/12/2013)) Artikel 16bis, § 3, van het Drinkwaterdecreet bepaalt het volgende: "De bijdrage voor de sanering op gemeentelijk vlak is bestemd voor de financiering van de gemeentelijke saneringsverplichting". Met de invoering van de gemeentelijke saneringsbijdrage respectievelijk -vergoeding had de decreetgever het inzamelen van bijkomende middelen voor de verdere uitbouw en een duurzaam onderhoud en beheer van het gemeentelijk rioleringsnetwerk voor ogen. Decretaal is de aanwending van de gemeentelijke saneringsbijdrage respectievelijk -vergoeding eenduidig gekoppeld aan de gemeentelijke saneringsverplichting).

De gemeente kan de saneringsheffing aanwenden voor:

- Investeringsuitgaven: nieuwbouw- en renovatie-investeringen inclusief het herstel van de bovenbouw in de oorspronkelijke toestand of aanleg van nieuwe bovenbouw (inclusief studiekosten, materialen, personeelskosten, intrest- en rentelasten);
- Onderhoudsuitgaven: alle kosten voor onderhoud aan de saneringsinfrastructuur (inclusief personeelskosten, kosten door derden, leningen en rentelasten);
- De gemeente moet erop toezien dat de saneringsbijdragen die ontvangen worden van de inwoners via de drinkwaterfactuur aangewend worden voor de organisatie van opvang van afvalwater. Jaarlijks wordt gemonitord (op basis van de rapportering van kosten, opbrengsten en overgedragen resultaten aan de VMM) in welke mate dit het geval is.

Risico's

Het risico wordt in Leuven als middelgroot beschouwd omwille van volgende redenen:

- Enerzijds heeft Leuven een aantal voordelen waardoor het risico kan beperkt worden. Leuven heeft, als centrumstad, een hoge bevolkingsdichtheid waardoor er verhoudingsgewijs geen al te grote investeringen nodig zijn om veel inwonersequivalenten (IE's) aan te sluiten op de openbare riolering en de rioolwaterzuiveringsinstallaties in beheer bij Aquafin. Hierdoor heeft Leuven momenteel al een zeer hoge rioleringsgraad (99%) en een hoge zuiverheidsgraad (97%). Dit betekent dat er geen grote investeringsbedragen meer noodzakelijk zijn voor nieuwe infrastructuur.

- Anderzijds moeten we vaststellen dat er ook een aantal niet te onderschatten risico's zijn om deze bestaande, goede toestand op punt te kunnen houden. Het rioleringsstelsel is dan wel bijna overal reeds aangelegd, het is ook op vele plaatsen al sterk verouderd. De subsidiemiddelen die de stad ontvangt vanuit de saneringsbijdrage zijn dan ook noodzakelijk om het assetmanagement van ons rioleringsstelsel verder uit te bouwen en de investeringen (voornamelijk heraanleg en renovatiewerken) op korte, middellange en lange termijn in te plannen.

Op die manier kan de kwaliteit van het stelsel en de daaraan gekoppelde boekwaarde (en jaarlijkse afschrijvingswaarde) op peil gehouden worden.

Als de gemeentelijke afrekening een surplus zou vertonen, dan loopt de gemeente het risico dat de geïnde saneringsbijdragen terugbetaald moeten worden. Bovendien zou dit ook betekenen dat er onvoldoende inspanningen geleverd worden om de eigen prestaties qua riolerings- en zuiveringsgraad te verhogen. Dit heeft een impact op de globale Vlaamse score, die de toets van de Europese Kaderrichtlijn Water zal moeten doorstaan. Tenzij de gemeente een hogere rioleringsgraad heeft en een te hoge saneringsbijdrage opvraagt bij de burger. Maar ook in dat geval is het opportuun dit bij te sturen. Om het evenwicht tussen ontvangsten en uitgaven op te volgen investeerde Leuven de afgelopen jaren in een nauwgezette opvolging en detaillering van de rapportering. Op deze manier wordt er bewaakt dat de inkomsten ook daadwerkelijk in rioleringsprojecten worden geïnvesteerd voor de komende legislaturen.

Er wordt ook vastgesteld dat grote waterverbruikers (KU Leuven, ...) een kwijtschelding van de gemeentelijke saneringsbijdrage proberen te bekomen door rechtstreeks aan te sluiten op de bovengemeentelijke rioleringsinfrastructuur. De controle van dergelijke vragen tot vrijstelling vraagt nazicht van uitvoeringsplannen van private rioleringen. Vaak hebben deze grote waterverbruikers immers een huisnummer met verschillende aansluitingen op het rioleringsstelsel. Het is geen evidentie om zeker te weten dat ze nergens aansluiten op een gemeentelijke riolering en bijgevolg daadwerkelijk van een vrijstelling kunnen genieten.

Tenslotte moeten we nog opmerken dat de inkomsten vanuit de saneringsbijdrage elk jaar dalen. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van het sensibiliseren van de Leuvenaars om zoveel mogelijk regenwater te hergebruiken, waardoor de waterfactuur daalt, maar anderzijds ook een lagere saneringsbijdrage wordt geïnd. Het rioleringsstelsel wordt echter wel op dezelfde manier belast waardoor de onderhoudskosten voor de stad gelijk blijven, maar de inkomsten hiervoor wegvallen. Zeker op lange termijn is dit geen te onderschatten risico. In 2020 werden de inkomsten vanuit de saneringsbijdrage geraamd op 10 miljoen euro; echter er werd slechts 8,6 miljoen euro gerealiseerd.

2.12 Opvolgen inkomende subsidies

Het is belangrijk een goed zicht te hebben op alle subsidies die het bestuur ontvangt en deze in kaart te brengen. Het bestuur heeft de beslissing genomen om een adviseur subsidievererving aan te werven in de loop van 2021. Deze adviseur zal screenen welke oproepen er aankomen en waarop moet worden ingezet, conform het MJP/ maatschappelijke meerwaarde/ innovatie. Het voorbereiden en het tijdig indienen van subsidiedossiers brengt best wel wat werk mee en vergt ook een goede communicatie en samenwerking tussen de diensten onderling. De bedoeling is dat deze adviseur deze processen opvolgt en stroomlijnt.

Er zijn algemene en specifieke subsidies. Het voornaamste voorbeeld van het eerste zijn de middelen die de gemeenten ontvangen uit het gemeentefonds. Deze dienen ter financiering van de algemene werking en vereisen geen verdere rapportering.

Specifieke subsidies zijn middelen die worden toegekend ter financiering van toewijsbare kosten in de organisatie. Vaak zijn deze loongerelateerd. Het gemeentebestuur zal het aanwenden van deze middelen dienen te verantwoorden.

Subsidies kunnen structureel of éénmalig zijn. Het is van essentieel belang steeds de voorwaarden die gekoppeld zijn aan de toelagen goed in het achterhoofd te houden. Vaak wordt nog te achteloos omgegaan met verkregen subsidies en verliest men onderweg de reden en voorwaarden van subsidiëring wel eens uit het oog. Over het permanent opvolgen van het subsidiedossier en bijhouden van de verantwoordingsstukken moeten goede, interne afspraken worden gemaakt.

Structurele toelagen kunnen opgenomen worden in de meerjarenplanning, hetzij op basis van meerjarige cijfers verstrekt door de betoelagende overheid, hetzij door een eigen groeivoet toe te passen.

Men dient alert te zijn met eenmalige subsidies. Vanuit goed financieel beheer dient erover gewaakt te worden dat een eenmalige subsidie niet meermaals wordt aangewend. Het koppelen van subsidiestromen aan de juiste uitgaven is dus heel belangrijk (op basis van kostenplaatsen, of door het toewijzen van een actie aan zowel ontvangsten- als uitgavenstromen).

Besturen moeten ook attent zijn bij tijdelijke subsidies ter stimulering van bepaalde (loon)facetten in de organisatie. Het bestuur moet er zich terdege van bewust zijn dat vanaf het ogenblik dat deze subsidie vervalt, de gerelateerde (personeels)kosten ten volle dient te worden gedragen.

We verwijzen ook naar de sectorale subsidies in de vrijetijdssector, die sinds een aantal jaar geïncorporeerd zijn in het gemeentefonds. De omvang van deze subsidiestroom is en blijft gebaseerd op het basisjaar 2013 en wordt bovendien niet langer geïndexeerd. Het moet voor het bestuur duidelijk zijn dat een gelijkblijvend beleid jaar na jaar meer centen zal kosten en steeds zwaarder op het budget zal wegen door het structurele tekort dat elk jaar toeneemt.

2.12.1 Zoeken van subsidies

Bij het begin van de vorige legislatuur werd er onder de leiding van AGSL een subsidiescan gemaakt van de bestuursnota. Op basis daarvan was duidelijk welke thema's voornamelijk in aanmerking komen voor subsidie. Hiervan werden de betrokken diensten op de hoogte gebracht zonder verdere opvolging.

Een aantal structureel weerkerende subsidies zoals stadsvernieuwingsfonds, strategisch projecten in uitvoering van het beleidsplan ruimte Vlaanderen worden jaarlijks in overweging genomen of er op dat moment projecten zijn. Ook sectorale subsidies vanuit VLAIO zijn gekend en worden opgevolgd, door de medewerkers van de afdeling Economie en Handel (ECH).

Adviseurs komen terecht bij mogelijke Europese projecten door eigen netwerken in hun eigen expertisedomein. Daarnaast beschikt de provincie Vlaams-Brabant over een goedwerkende Europacel die zeker in kader van Europese projecten al interessante leads aan de stad heeft bezorgd of assisteert bij de opmaak en opvolging van dossiers. De stad neemt ook deel aan de VVSG-werkgroep Europa.

Sinds een tweetal jaar is er eerst via de vzw Leuven 2030 en daarna door de stad een subsidie- en fondsenwerver aangesteld om inzake het klimaatthema subsidie-opportunities te zoeken en voor te leggen aan de inhoudelijke medewerkers en ook de redactie van de subsidiedossiers voor zijn rekening te nemen. Het valt op dat er sindsdien een hoger aantal dossiers met succes werd ingediend binnen dit thema. Er zijn structurele en ad hoc contacten met Europa en de EIB.

Dit is echter een tijdelijke werkracht met middelen die door afwezigheden van anderen beschikbaar waren en geen structurele werkracht, bovendien betreft dit slechts één beleidsdomein. In 2021 wordt er meer ingezet op het stadsbreed bundelen van expertise over de verschillende directies, wat een meerwaarde is en de kans dat bepaalde opportuniteiten niet worden gegrepen, zal hierdoor verkleinen.

2.12.2 Werklast versus benefits

De inschatting dat de werklast in verhouding staat tot de kansen tot slagen bij de opmaak van een dossier (voornamelijk dan de Europese subsidiedossiers en eenmalige Vlaamse projectoproepen) is niet bijzonder groot. Inschatting gebeurt eerder op basis van hoe goed een project aansluit bij de beleidslijnen van de afdeling in kwestie dan wel hoe goed het dossier is opgebouwd of wat de specifieke verwachtingen van de subsidie verlenende overheid zijn. Eerder via “trial and error” en van horen zeggen, wordt duidelijk welke programma’s interessant zijn om aan deel te nemen.

Wat de meer terugkerende subsidiekanalen betreft, zoals subsidiering van riolering en fietspaden, weet men wel waar voorafgaandelijk het dossier kan afgetoetst worden en aan welke voorwaarden een dossier moet voldoen om in aanmerking te komen.

Voor de Vlaamse subsidies als het stadsvernieuwingsfonds en strategische projectsubsidies wordt op initiatief van de afdeling Ruimtelijk en Duurzaamheidsbeleid voorafgaandelijk dienstoverschrijdend een scan gemaakt van de potentiële projecten, ook daar kan de desbetreffende Vlaamse administratie gecontacteerd worden om het potentieel in te schatten. Echter omdat de uiteindelijke beslissing door een jury van experts gebeurt, is dit veel minder gegarandeerd.

De laatste jaren was de samenwerking met de Europacel van de provincie ook minder intensief en werd van die adviesmogelijkheid minder gebruik gemaakt. Intern is evenmin een gebundelde expertise op niveau van de stad rond Europa aanwezig. De werkgroep die in het begin van de legislatuur de subsidiescan heeft opgevolgd, is niet blijven samen komen. Een nieuwe werkgroep subsidieprojecten met vertegenwoordigers uit de verschillende directies werd in maart 2021 opgestart, om expertise te delen en stadsbreed een aantal zaken te stroomlijnen.

Binnen een aantal afdelingen wordt gaandeweg meer expertise opgebouwd, met name de afdeling Economie en Handel is gedurende langere tijd partner in tal van projecten. De nieuwe adviseur subsidiewerving zal bij de stafdienst van de algemeen directeur nieuwe projecten opvolgen van bij de opmaak.

De voorbereidings- en beslissingstijd om aan projecten deel te nemen is vaak zeer kort, waardoor het niet altijd mogelijk is om de toekomstige implicaties op de werklast of de eigen cofinanciering voldoende in te schatten. Vaak nemen andere partners het voortouw en dringen ze er bij de stad Leuven sterk op aan om aan een project te participeren. Als de stad zelf geen initiatiefnemer is, is de match met het geplande beleid vaak minder evident.

In het verleden werd zelden extra personeel bij gevraagd om projecten te kunnen uitvoeren. Dit is met de laatste aanvragen anders, waardoor de werkbelasting van de uitvoering veel minder is.

2.12.3 Heldere koppeling inkomsten en uitgaven

Vaak is cofinanciering nodig, deze kan in sommige gevallen geleverd worden in werktijd van het huidige personeel maar dan is het toch belangrijk om de werkbelasting voldoende in te schatten zodat deze werktijd ook effectief kan geleverd worden. Een goede tijdsregistratie van de gepresteerde uren is noodzakelijk om de ontvangsten achteraf te kunnen verantwoorden.

Bij het opstellen van budgetten is het belangrijk dat de koppeling tussen eventuele cofinanciering duidelijk is. Bij besparingsrondes moeten uitgaven en ontvangsten immers samen geschrapt worden.

Dit kan gebeuren in de verschillende velden die de BBC-software Mercurius koppelt aan een ramingnummer. Bij één ontvangst horen vaak verschillende types uitgaven. Soms is het interessant dat deze kunnen gekoppeld worden aan één actie door consequent de naam te vermelden van het project.

Bovendien is het zo dat het ritme van de ontvangsten; o.a. door voorschotten, niet noodzakelijk het ritme van de uitgaven volgen; waardoor een vertekend beeld kan optreden over de jaren.

Voor langlopende projecten is het belangrijk dat hier voldoende herkenbaarheid in het meerjarenplan wordt gegeven zodat een systematische opvolging mogelijk is en tijdig kan bijgestuurd worden indien nodig.

Bij vertraging van projecten is er geen automatisme tussen het spreiden van de uitgaven en het spreiden van de ontvangsten. De BBC-boekhouding laat het niet toe om deze exploitatie-uitgaven eenvoudig over te dragen naar het volgende jaar; ook al is dit noodzakelijk om het engagement naar de subsidieverstrekker te kunnen nakomen. Dit vergt een zeer nauwe monitoring van de projectvoortgang en de budgetten in Mercurius. Hierop gebeurt geen centrale controle binnen de administratie.

2.12.4 Correcte uitvoering projecten en volledige uitvoering van projecten

De medewerkers van de afdelingen staan zelf in om te controleren dat de projecten inhoudelijk voldoen aan de eisen van de subsidie verlenende overheid, bijvoorbeeld ook als er een aantal aanpassingen aan het project zijn gevraagd. De directie houdt hier in beperkte mate toezicht op maar is niet bij machte dit zeer gedetailleerd te doen. Bijvoorbeeld rond communicatie bestaan vaak zeer strikte richtlijnen. Deze worden doorgegeven aan de afdeling communicatie maar er is geen ingebouwde opvolging tijdens de soms lange doorlooptijd van projecten.

Er is geen systematische controle dat projecten wel volledig zullen uitgevoerd worden en alle verwachte ontvangsten ook kunnen gebeuren. Wel wordt op niveau van de begroting en bij begrotingswijzigingen door een medewerker van de stafdienst gecontroleerd dat de koppeling behouden blijft, en budgetten dus niet zomaar voor iets anders worden gebruikt.

Een belangrijk risico bij infrastructuurprojecten is dat er grenzen staan op de uitvoering. Vaak legt dit een extra werkdruk op de dienst en dwingt de termijn tot bepaalde suboptimale beslissingen.

2.12.5 Tijdig uitbetalen van subsidies

Zo zorgt bij de directie Ruimtelijke Ordening één medewerker van de stafdienst voor de administratieve opvolging van de subsidiedossiers. Zij zet tijdslijnen uit met betrekking tot de verplichte rapportage van de projecten en heeft de opdracht om op regelmatige momenten de voortgangscontrole van de projecten te doen en de inhoudelijke medewerkers hierop attent te maken. Bovendien waakt zij erover dat de dossiers correct zijn samengesteld.

Dit blijkt een zeer waardevolle taak die ertoe leidt dat de uitbetaling van de subsidies correct kan verlopen. Als subsidies veel later worden uitbetaald dan voorzien in het meerjarenplan heeft dit te maken met de vertragingen van het project zelf en zijn de uitgaven eveneens later gedaan.

Er is echter geen centrale “projectcel” die de financiële en administratieve opvolging van de projecten verzekerd. Hierdoor is er weinig kennisdeling tussen de directies. Binnen de nieuw opgerichte werkgroep rond subsidieprojecten en de directie financiën wordt er wel bekeken welke rol de directie financiën hierin kan spelen.

2.12.6 Andere Risico's/ probleempunten/ verbetervoorstellen

Voornamelijk bij de Europese projecten zit er weinig tijd tussen de start van het project en de het moment van toekennen van het project. Als veel werkuren worden betoelaagd, betekent dit dat de nodige mankracht tijdig moet aangeworven geraken.

Daarnaast is de looptijd van veel projecten meer dan twee jaar. Dit betekent dat een lange procedure nodig is om iemand aan te werven. Vaak gaan er een aantal maanden van de projectperiode verloren vooraleer de geschikte medewerker wordt gevonden.

Recent werd beslist om een pool van projectcoördinatoren aan te werven, hopelijk verkleint dit het probleem.

De Europese procedures vergen veel kennis en inzicht die momenteel bij mondjesmaat en versnipperd over de stad aanwezig is. Bovendien worden veel meer diensten dan enkel de dienst die initiatief neemt, beïnvloed. Medewerking van de dienst financiën, overheidsopdrachten, personeel, communicatie is bijna voor elk project belangrijk. Een aantal ondersteunende adviseurs die steeds terug voorkomende processen kunnen stroomlijnen en die advies kunnen geven aan zowel de inhoudelijke diensten als de ondersteunende diensten is meer dan wenselijk. Binnen de werkgroep subsidieprojecten wordt bekeken op welke manier dit georganiseerd kan worden.

3 Risico's met betrekking tot exploitatie-uitgaven

3.1 Pensioenverplichtingen

Een responsabiliseringsbijdrage is verschuldigd door de provinciale en lokale besturen waarvan de pensioenlast, voor hun gewezen vastbenoemde personeelsleden en/of hun rechthebbenden meer bedraagt dan de wettelijke basispensioenbijdragen die zij voor datzelfde jaar betaalt.

De pensioenlast betreft de pensioenuitgaven, voor het beschouwde jaar, ten laste van het Gesolideriseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen voor diensten geleverd bij een bestuur door gewezen personeelsleden die hun loopbaan beëindigden in de hoedanigheid van vastbenoemd personeelslid.

De wettelijke basispensioenbijdragen worden bekomen door het vermenigvuldigen van de loonmassa van de vastbenoemde personeelsleden met het wettelijke basisbijdragepercentage voor het beschouwde jaar.

Vanaf 2016 betalen alle bij het gesolideriseerd pensioenfonds aangesloten provinciale en lokale besturen een wettelijke basispensioenbijdrage van 41,50%. Deze bestaat uit een werknemersbijdrage van 7,50% en een werkgeversbijdrage van 34,00%. Deze wettelijke basispensioenbijdragevoet wordt voor de ex-pool 1 besturen gemilderd voor de jaren 2016 tot en met 2021, door rekening te houden met een tussenkomst van het Reservefonds van pool 1 – zie hiervoor onderstaande tabel. De prognose is dat deze bijdrage zal stijgen tot 43,00% vanaf het jaar 2022.

Stijging pensioenbijdragen voor ex-pool 1 besturen				
	Totale bijdrage	Totale bijdrage met korting reservefonds	WN-bijdrage	WG-bijdrage
2011	32,00%	32,00%	7,50%	24,50%
2012	34,00%	32,50%	7,50%	25,00%
2013	36,00%	34,00%	7,50%	26,50%
2014	38,00%	36,00%	7,50%	28,50%
2015	40,00%	38,00%	7,50%	30,50%
2016	41,50%	38,00%	7,50%	30,50%
2017	41,50%	38,00%	7,50%	30,50%
2018	41,50%	38,50%	7,50%	31,00%
2019	41,50%	38,50%	7,50%	31,00%
2020	41,50%	38,50%	7,50%	31,00%
2021	41,50%	38,50%	7,50%	31,00%
2022	43,00%	35,50%	7,50%	35,50%
2023	43,00%	35,50%	7,50%	35,50%
2024	43,00%	35,50%	7,50%	35,50%
2025	44,00%	36,50%	7,50%	36,50%
2026	44,50%	37,00%	7,50%	37,00%
2027	45,00%	37,50%	7,50%	37,50%
2028-2050	45,00%	37,50%	7,50%	37,50%

Het verschil tussen beide (pensioenlast en bijdragen) (=deficit) wordt vermenigvuldigd met de responsabiliseringscoëfficiënt en het resultaat vormt het bedrag van de bruto responsabiliseringsbijdrage. De responsabiliseringscoëfficiënt is een (tijdelijke) korting die deficitaire besturen genieten op hun deficit. De responsabiliseringsbijdrage zorgt er met andere woorden voor dat de ene gemeente niet moet opdraaien voor de opgebouwde pensioenlast van de andere. De prognose van de responsabiliseringsbijdrage is opgenomen in het meerjarenplan volgens een brief van RSZ met betrekking tot de prognose van responsabiliseringsbijdragen voor het jaar 2019 tot 2025.

Twee factoren hebben met andere woorden een impact op de responsabiliseringsbijdragen:

1. De pensioenlast van de gewezen vastbenoemde personeelsleden. Deze pensioenlast daalt bij het overlijden van een gepensioneerd voormalig statutair personeelslid. De pensioenlast stijgt telkens er een statutair personeelslid met pensioen gaat.
2. De wettelijke basispensioenbijdrage die de gemeente jaarlijks (op maandbasis) overmaakt aan het wettelijk pensioenfonds (via RSZ). Deze bijdrage wordt berekend op het basisloon van de in dienst zijnde statutaire ambtenaren. In de mate dat de gemeente statutaire ambtenaren niet vervangt, of vervangt door contractuele ambtenaren, daalt de bijdrage aan het wettelijk pensioenfonds van RSZ. Het pensioen van contractuele ambtenaren wordt immers betaald door een ander (gesolidariseerd) pensioenfonds. De patronale bijdrage die de stad betaalt voor contractuele personeelsleden (28,86%) is lager dan deze voor statutaire ambtenaren (50,19%). De werknemersbijdrage bedraagt in beide gevallen 7,5%

	Pensioenen			Andere sociale lasten	Aanvullend pensioenplan incl 8,86%	Totaal
	Totaal	Werknemer	Werkgever	Werkgever	Werkgever	Totaal Werkgever
Statutair personeelslid	41,50%	7,50%	34,00%	15,48%		49,48%
Contractueel personeelslid	16,36%	7,50%	8,86%	20%	0% - 6%*1,0886	28,86%

De verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd heeft een tijdelijk positief gevolg voor de evolutie van de te betalen responsabiliseringsbijdrage. Statutaire ambtenaren gaan immers een paar jaar later met pensioen. Gedurende die jaren spijs de gemeente verder de pensioenkas, terwijl aan de betrokken ambtenaren gedurende die extra jaren nog geen pensioen dient uitbetaald te worden.

Op heden is er nog geen solidariteit tussen de responsabiliseringsbalans van de gemeente en het OCMW binnen eenzelfde gemeente. Een gemeentebestuur kan met andere woorden deficitair zijn, terwijl het OCMW een positief saldo vertoont. In dat geval wordt het overschot van de gemeente gebruikt voor de solidariteit van andere besturen, terwijl er voor het deficitair bedrag van de gemeente toch een bijdrage moet worden betaald. Er is een nieuw wetgevend initiatief nodig om deze onlogische situatie uit de wereld te helpen.

In de komende jaren dient overwogen te worden of het de moeite loont om het aanwervingsbeleid in die mate aan te houden (voor de stad Leuven 70% statutairen t.o.v. 30% contractuelen) dat de responsabiliseringsbijdrage minimaal blijft. Er moet dan worden afgewogen of de lagere bijdrage voor contractuele personeelsleden al dan niet zou opwegen tegen de hogere bijdrage voor statutaire ambtenaren (die het responsabiliseringsdeficit verkleint). Hierbij dient ook ingeschat te worden in welke mate het omschakelen van statutaire naar contractuele aanstellingen een impact zal hebben op de aantrekkelijkheid van de lokale overheden als werkgever. Er kan

concurrentie ontstaan tussen besturen die wel nog statutair aanwerven, en andere besturen die dat niet meer doen.

In opdracht van de werkgroep financiën van de Vlaamse Centrumsteden heeft het actuarissenkantoor Nexyan de pensioenlast en responsabiliseringsbijdrage voor de groep Leuven (Stad, OCMW, AGM, AGSL, Zorgbedrijf, Politiezone, en Hulpverleningszone Oost Vlaams-Brabant) berekend en projecties gemaakt tot 2118. Een paar conclusies:

- De impact op de volledige last ten gevolge van de keuze voor het scenario met uitdovende of groeiende statutaire populatie is klein voor de komende legislatuur: het scenario met groeiende statutaire populatie is 0,1% duurder.
- Vanaf de legislatuur 2026-2031 wordt het scenario met groeiende statutaire populatie voordeliger, dit voordeel loopt op tot 15,1% - 12,4% in 2044-2049 afhankelijk van een stijgende of een stabiele statutaire populatie.
- Pas vanaf de legislatuur 2062-2067 wordt het scenario met uitdovende statutaire populatie het voordeligst. Vanaf dan stijgt het verschil tussen uitdovende en groeiende statutaire populatie snel.
- Onafhankelijk van de toekomstige benoemingspolitiek blijft de pensioenberg tot 2044 gelijkaardig evolueren.
- De top van de pensioenberg in het scenario met uitdovende statutaire populatie wordt pas bereikt in de legislatuur van 2056-2061 (383 miljoen euro).

Maatregelen hogere overheden:

1. De nieuwe Vlaamse Regering heeft in haar regeerakkoord een tussenkomst van 50% in de responsabiliseringsbijdrage opgenomen voor de lokale besturen. In afwachting van de verdere regelgeving, zijn er nog volgende open vragen rond deze tussenkomst:
 - a. Zullen er voorwaarden aan gekoppeld worden (benoemingspolitiek, verplichting om te voldoen aan minimumbijdragevoet 2e pensioenpijler...)?
 - b. In het Vlaams regeerakkoord wordt van de lokale besturen verwacht dat ze als tegenprestatie meer zouden investeren. Hoe wordt dit hardgemaakt?
 - c. Onduidelijke timing van de uitkering: de gepubliceerde cijfers in jaar N hebben betrekking op de responsabiliseringsbijdragen jaar N+1. Zullen de bijdragen voor 2020 (die betrekking hebben op uitgaven in budget 2021) dan in 2020 uitbetaald worden?
 - d. De effectieve responsabiliseringsbijdrage kan afwijken van de prognoses waarop de Vlaamse overheid haar cijfers heeft gebaseerd. Het valt op dat de cijfers 2025 gelijk zijn aan de cijfers van 2024 vermits de federale pensioendienst nog geen cijfers voor 2025 heeft gepubliceerd. Zal het gepubliceerd cijfer dan wel 50% van de effectieve responsabiliseringsbijdrage worden uitbetaald?
 - e. Zullen besturen die gesanctioneerd worden (wegens niet voldoen aan vereisten 2e pensioenpijler – zie hieronder) en tot 100% van de responsabiliseringsbijdrage moeten betalen dan ook 50% van die verhoogde bijdrage krijgen?
2. Voor de contractuele personeelsleden wordt een bijdrage voor een tweede pensioenpijler voorzien. Voor Stad en OCMW Leuven bedraagt deze vanaf 2021 3%, inclusief beheersbijdragen 3,2658%. Om dit systeem aan te moedigen, besliste de Federale Overheid om een bonus te geven aan de besturen die in 2020 minstens een bijdrage van 2% en vanaf 2021 een bijdrage van minstens 3% toepassen. Deze bonus bedraagt 50% van de bijdrage voor de tweede pensioenpijler en kan afgetrokken worden als korting op de

responsabiliseringsbijdrage (dus geen korting van 50% op deze responsabiliseringsbijdrage zelf!). Besturen die niet voldoen aan de voorwaarden van de korting worden gesanctioneerd: zij moeten tot 100% van de responsabiliseringspremie (nu 50%) betalen. Let wel: deze korting wordt niet gefinancierd met extra middelen vanuit de federale overheid. Als dus alle besturen instappen in deze bonusregeling, zal er dan geen korting op de responsabiliseringsbijdrage zijn. Stad Leuven heeft bijgevolg de korting niet opgenomen in het meerjarenplan. In het personeelsbudget is een bijdrage tweede pensioenpijler van 3% voorzien vanaf 2021 voor alle organisaties van de groep Leuven, om niet gesanctioneerd te worden.

3.2 Toelagen

- De aangepaste werkwijze inzake de toelagen werd goedgekeurd door de gemeenteraad van februari 2020.
- **Toelagen aan feitelijke verenigingen:**
 - Feitelijke verenigingen kunnen conform de goedgekeurde werkwijze van de toelagen tot 24.789,34 euro ontvangen. Voor bedragen boven de 5.000,00 euro wordt steeds een samenwerkingsovereenkomst afgesloten; waarbij ook een aantal verplichtingen inzake financiële en inhoudelijke rapportering worden ingebouwd.
 - Eigen aan een “feitelijke vereniging” is dat ze geen statuten heeft, geen officiële bestuurders, geen jaarrekening dient neer te leggen, enz. Vaak beschikt de feitelijke vereniging niet over een rekeningnummer op naam van de vereniging. In dat geval wordt de toelage uitbetaald op rekening van een natuurlijke persoon die betrokken is in deze vereniging. Aangezien een feitelijke vereniging geen jaarrekening neerlegt; kan deze ook niet worden opgevraagd voor de uitbetaling van de toelage. Voor de uitbetaling van de toelage wordt een verklaring op eer ingediend; ondertekend door 2 “bestuurders” van deze vereniging. Gelet op bovenstaande elementen kunnen slechts beperkte controles uitgevoerd worden, waardoor fraude niet uit te sluiten valt.
 - Een eenmalige registratie bij de stad van alle feitelijke verenigingen die een toelage vanwege de stad ontvangen, zou dit gedeeltelijk kunnen opvangen. Gezien de omvang van de bedragen van de toelagen aan feitelijke verenigingen (tot 24.789,34 euro) lijkt dit aangewezen. Het initiatief van de Vlaamse Overheid om een “Verenigingsloket” op te richten, waar ook feitelijke verenigingen geregistreerd zullen worden, zal aan deze problematiek tegemoet komen.
- Een toenemend aantal dossiers situeert zich in een **grijze zone tussen toelagen en overheidsopdrachten**. Binnen deze grijze zone worden de samenwerkingsvormen met externe partijen steeds meer divers. De stad en het OCMW worden ook steeds vaker benaderd door externe partijen met nieuwe projectinitiatieven waarvoor een toelage wordt gevraagd; terwijl de aard van het initiatief eerder wijst op een overheidsopdracht. In deze context is gespecialiseerd juridisch advies noodzakelijk om een correct en aangepast advies te verlenen.
- Er worden vaker dossiers voorgelegd met een vraag tot cofinanciering van externe partners. Tot vandaag bestaan er noch grenzen, noch voorwaarden voor een eventuele cofinanciering door de stad. In de provincie Vlaams-Brabant werd bijvoorbeeld een cofinancieringsreglement voor Europese

streekontwikkelingsprojecten vastgesteld waarin bepaald werd dat het bestuur maximaal 25% van de totale projectkost cofinanciert op voorwaarde dat de eigen bijdrage van de aanvrager(s) minimaal 15% bedraagt. De vraag rijst of het niet zinvol is om voor cofinancieringsprojecten in het algemeen een reglement uit te werken waarbij een maximumbijdrage voor de stad en een minimumbijdrage van de aanvrager vastgelegd wordt.

3.3 Exploitatie-uitgaven voor IT

- Op 30 juni 2020 werd de intercommunale HeLics ontbonden. Binnen de stad werd een nieuwe dienst IT opgericht. De toelagebudgetten aan HeLics (exploitatie- en investeringstoelagen) werden omgezet in exploitatie- en investeringsbudgetten in de aanpassing van het meerjarenplan van juni 2020. De inkanteling van HeLics was een budgetneutrale wijziging.
- In het recente verleden werden softwarelicenties als een investering aangekocht en afgeschreven; terwijl deze vandaag de dag steeds vaker via huurformules worden aangeboden (bv. Office 365 licenties). Dit impliceert een verschuiving van de budgetten van investering naar exploitatie, waardoor de autofinancieringsmarge meer onder druk komt. Voor 2020 werden al de nodige aanpassingen gedaan in de voorbije aanpassingen meerjarenplan. Voor 2021 is 150.000 euro extra voorzien voor de upgrade van de Office 365 licenties; voor de jaren 2022-2025 is hiervoor telkens 300.000 euro extra voorzien.
- In de toekomst zal de oefening waarbij budgetten van investering naar exploitatie dienen worden overgezet nog verder noodzakelijk zijn: dit hangt o.a. af van toekomstige upgrades of aanpassingen aan applicaties. Door wisselende verdienmodellen binnen de software-industrie blijft dit een risico dat elk jaar opnieuw geëvalueerd moet worden.
- Het contractenbeheer bij IT, maar ook stadsbreed, staat nog niet op punt, waardoor er onvoldoende zicht is op de lopende contracten.

3.4 Andere exploitatie-uitgaven

3.4.1 Vergrijzing bevolking

- De vergrijzing van de bevolking leidt tot een verhoging van de zorggraad. Oudere mensen hebben meer zorg nodig. Dit uit zich concreet in de stijgende bijdragen aan Zorg Leuven. Voor de uitbouw van de zorg voor senioren (intra en extra muraal) heeft Zorg Leuven meer middelen nodig.
- De COVID-19-crisis heeft ook effecten gehad op de activiteiten van Zorg Leuven: enerzijds werden extra maatregelen genomen; anderzijds werden een aantal zaken uitgesteld; waaronder de opening van het Booghuys en het nieuwe kinderdagverblijf. Hierdoor werden heel wat aanwervingen uitgesteld. Dit vertaalt zich in een daling van de exploitatietoelage in 2020. Voor 2021 en volgende jaren werden bij deze aanpassing meerjarenplan de ramingen nauwer ingeschat en de extra marge die in het verleden werd genomen, is gereduceerd.
- We verwachten echter dat de COVID-19-crisis ook in 2021 nog niet voorbij zal zijn en dat ook op de lange termijn de effecten voelbaar zullen zijn; wat zich zal vertalen in een stijgende zorgvraag. De financiële effecten hiervan zijn op dit moment nog niet in te schatten.

3.4.2 Impact van investeringen op de exploitatie

Elke vierkante meter vastgoed brengt kosten met zich mee. Bij ingebruikname is het van belang om naast de investeringskosten ook de exploitatiekosten mee te nemen in de overweging. De levenscycluskost is een goede methode om de evolutie van de kosten die verbonden zijn aan het gebruik van ruimte over de ganse levenscyclus te gaan bekijken. In deze methode voor het bepalen van de levenscycluskost wordt naast de dagdagelijkse exploitatiekost ook een provisie voor de vervanging van de verschillende componenten van het gebouw (dak, gevel, ramen, technieken...) meegerekend. De kosten worden opgedeeld in energiekosten, technisch onderhoud, schoonmaakonderhoud en vaste kosten en vervangingskosten. Deze kosten schommelen naar gelang de functie en worden ingeschat als een percentage van de initiële bouwkost. De exploitatiekosten nemen gemiddeld, over een levensduur van 35 jaar, tussen de 35 en 45% procent van de totale kosten van het gebouw voor hun rekening.

We streven ernaar om bij elke ingebruikname een schatting van de exploitatiekost zonder de vervangingskosten mee te nemen. Deze komt voor de opgesomde verdeling op 53€/m² per jaar. Namelijk 15€/m² per jaar voor energiekosten, 13 €/m² per jaar voor technisch onderhoud en 25 €/m² per jaar voor schoonmaak, verzekering en beheer. Sommige van deze kosten worden voorzien van een indexatie om de stijging in de kosten te kunnen opvangen. De exploitatiekosten zijn nodig om de levensduur van de gebouwen, technieken en gebruikte materialen te halen en zelfs te verlengen. Om alle verdere risico's te beperken is het aangewezen om ook de provisie voor vervangingsinvesteringen mee te nemen, in de budgettering wordt een forfait meegenomen nog naast de grote renovatie budgetten.

Er kunnen zich grote prijsschommelingen voordoen in de nutsvoorzieningen die moeilijk in te schatten zijn doordat ze afhankelijk zijn van de geopolitieke situatie. Er is geopteerd om over te stappen op aankopen via het VEB die de marktprijs volgen, enerzijds verhoogt dit de schommelingen van dag tot dag maar verlaagt dit het risico op een langdurige te hoge prijs zoals bij het vastklikken van de prijs. Hiernaast worden de risico's beperkt door een jaarlijkse investering in energiebesparende technieken om het totaal verbruik te verlagen.

De kosten voor onderhoud stijgen met de leeftijd van de gebouwen, technieken en gebruikte materialen. De opzet moet zijn om verder in te zetten op een patrimoniumbeleidsplan om, met geplande ingrepen, de conditiestaat van de gebouwen te verhogen maar ook het ruimtegebruik te verminderen door multifunctioneel gedeeld ruimtegebruik mogelijk te maken door specifieke voorziening bij grondige renovaties.

3.5 Nieuwe, niet-voorzienne dienstverlening

- Als er extra dienstverlening (door bv. wettelijke verplichtingen) moet uitgevoerd worden, moeten er extra budgettaire middelen gevonden worden of verschoven worden van andere zaken.
- In het kader van de COVID-19-crisis hebben de stad en het OCMW Leuven een heleboel taken op zich genomen die niet in het originele meerjarenplan waren opgenomen. De nodige budgetten hiervoor werden voorzien door budgetverschuivingen binnen de beschikbare marge, via de aanpassingen meerjarenplan van juni 2020 en oktober 2020 en via de huidige aanpassing meerjarenplan (april 2021).
- Wat betreft de inrichting en de uitbating van het vaccinatiecentrum ontvangt de stad een toelage van de Vlaamse overheid om deze kosten te dekken. Nu is

echter al duidelijk dat de kosten voor het vaccinatiecentrum een stuk hoger zullen liggen dan de subsidies die hiervoor worden ontvangen. De nodige budgetten om de op dit moment gekende kosten te dekken, werden voorzien via deze aanpassing meerjarenplan.

De subsidies van Vlaanderen zijn voorzien tot 31/07/21; het is echter sterk de vraag of de vaccinatiecampagne tegen dan zal afgerond zijn. Waarschijnlijk zal de subsidie van de Vlaamse overheid verlengd worden; op dit moment nog niet gekend voor hoe lang. De huur voor de Brabantthal werd al afgesloten tot half september 2021.

- We vermoeden dat de COVID-19-crisis nog een tijd zal aanslepen, nieuwe varianten waarvoor het vaccin mogelijk niet werkzaam is, kunnen er bijvoorbeeld voor zorgen dat alles langer aansleept dan gehoopt. Wanneer bepaalde maatregelen langer dan voorzien moeten verdergezet worden, dan zal er mogelijk bijkomend budget noodzakelijk zijn of budgetten geheralloceerd worden.

4 Risico's met betrekking tot toegestane leningen

Toegestane leningen vindt men terug aan de actiefkant van de balans bij vorderingen op lange termijn.

4.1 Stad Leuven

Het overzicht van de toegestane leningen per 31/12/2020 is te vinden in de documentatie bij de jaarrekening. Het bedrag van de openstaande toegestane leningen is 74,4 miljoen euro op 31/12/2020.

Het risico bij de toegestane leningen is als volgt:

Niet renteloze leningen:

- AGSL: de borglening aan AGSL houdt verband met de leasing stadsmagazijn => laag risico;
- HVZ-Oost: lening overdracht leninglasten kazerne => laag risico;
- Dijledal: betreft een lening voor de realisatie van de hoofdzetel van Dijledal en de renovatie St-Maartensdal => laag risico;

Renteloze leningen:

- AGM: betreft de renteloze leningen aan AGB ter financiering van de investeringsuitgaven => laag risico;
- EAP: betreft de renteloze leningen ter financiering van de investeringsuitgaven => laag risico;
- CBE-kazerne Michotte in het kader van de bouw van de Open School => laag risico omdat de stad CBE voldoende toelagen geeft.
- Spit: renteloze lening voor de uitbouw van de veilingsite => laag risico omdat de stad hiervoor een toelage geeft;
- Sportavan onroerend goed (zwembad Sportoase) => laag risico;
- Sportavan onroerend goed (zwembad Wilsela) => laag risico;
- Leuven Bears: renteloze lening voor de aankoop van led-boarding. Zolang daar voldoende investeerders (meestal privé-investeerders) zijn, is er niet meteen een risico maar van zodra deze afhaken en geen nieuwe gevonden worden, zal dit een behoorlijk risico inhouden. Op dit moment => laag risico;

- Tpakt vzw: renteloze lening voor infrastructuurwerken => laag risico omdat ze voldoende subsidies krijgen van de stad;
- Cas-co vzw: renteloze lening voor noodzakelijke basisinvesteringen in een gebouw in de Vaartstraat 94 => laag risico omdat ze voldoende subsidies krijgen van de stad;
- Leuven 2030: nieuw overbruggingskrediet van 1 jaar voor Elenaproject => geen risico.

Leningen met betalingsuitstel

- Velo vzw: dit betreft een renteloze lening bedrijfskapitaal voor fietsen- en bromfietsenstalling. De terugvordering van deze lening gebeurt slechts in geval van ontbinding of vereffening van de vzw => hoog risico;
- OHL: Op dit moment => lager risico gezien de promotie naar 1A.

4.2 OCMW

Het OCMW heeft geen toegestane leningen per 31/12/2020.

In 2020 werden subsidieretentiedossiers opgestart in samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant. In het kader van dit project ontvangt de stad een lening van de provincie welke ze op haar beurt doorgeeft aan cliënten voor energiezuinige renovaties van hun woning. Deze toegestane lening ten opzichte van de cliënt zal blijven openstaan tot op het moment van de verkoop van de gerenoveerde woning. Op dat moment wordt de hypotheek op de woning gelicht ter aanzuivering van de toegestane lening en ter terugbetaling van de provincie. Er zijn al enkele dossiers opgestart maar nog geen leningen toegestaan.

5 Risico's met betrekking tot verbonden partijen

5.1 Hulpverleningszone

Net zoals bij de politie worden alle kosten en opbrengsten voor de beleidsitems brandweer en dienst 100 uit de budgetten vanaf 2015 gehaald en vervangen door een dotatie. In tegenstelling tot de politiezone moeten beslissingen worden genomen, samen met de andere deelnemende gemeenten. De verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdrage voor 2021 aan de hulpverleningszone Vlaams-Brabant Oost is door de provinciegouverneur bepaald aangezien er geen consensus was binnen de deelnemende gemeenten.

5.2 Autonome gemeentebedrijven

- In een recent verleden hebben veel gemeentebesturen hun wijze van financieren van hun AGB's moeten wijzigingen om die in overeenstemming te brengen met de vigerende btw-regelgeving.
- Sinds 1 januari 2016 kan niet langer gewerkt worden met werkingssubsidies omdat er een rechtstreeks verband moet bestaan tussen de prijs en de subsidie die de gemeente betaalt om een welbepaald goed te leveren of een welbepaalde dienst te verrichten.

- Voor het Autonoom Gemeentebedrijf Museum M (AGM) en Erfgoedsite Abdij van Park (EAP), dochteronderneming van het Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling Leuven (AGSL), geldt het volgende:
 - Het ‘tekort’ moet worden opgevangen door het toekennen van een ‘prijssubsidie’ waarbij de gemeente, om een economisch rendabel AGB te hebben, tegemoetkomt in het tarief van de aangerekende prestaties van het AGB en hierop ook de BTW betaalt.
 - Aangezien deze btw in hoofde van de stad niet aftrekbaar is, ontstaat hierdoor een btw-lek wat resulteert in extra kosten voor de stad. In de meerjarenplanning moeten gemeenten rekening houden met deze financieringswijze, waarbij de prijssubsidie jaarlijks kan fluctueren, hetgeen een permanente opvolging en bijsturing vraagt.

In het rapport M2, de staat van het financieel evenwicht, worden in de rubriek “geconsolideerd financieel evenwicht” het beschikbare resultaat, de autofinancieringsmarge en de gecorrigeerde autofinancieringsmarge van AGSL en AGM mee opgenomen.

5.3 Integratie stad en OCMW

De Vlaamse regering beoogt een volledige integratie van het OCMW in de gemeente met ingang van 1 januari 2019. Wegens wettelijke bezwaren zullen gemeente en OCMW juridisch afzonderlijk blijven bestaan, maar zullen de bestuursorganen (OCMW-raad – gemeenteraad en vast bureau – college) identiek van samenstelling zijn. Ambtelijk hebben de gemeenten en OCMW 's één algemeen directeur, één financieel directeur, één managementteam en één gezamenlijk organogram.

De beleidsrapporten van het OCMW maken deel uit van de beleidsrapporten van de gemeente. Bij de boekhoudkundige registraties moet wel nog het onderscheid gemaakt worden tussen gemeente en OCMW, vermits ze aparte rechtspersonen zijn. Dit vergt een aanpassing van de boekhoudsystemen, zeker waar gemeenten en OCMW 's werken met andere software. OCMW Leuven maakt de overstap naar de software gebruikt door de stad (Mercurius – Cipalschaubroeck).

5.4 Welzijnsverenigingen

De stad is deelnemer aan de welzijnsvereniging Zorg Leuven en kent rechtstreeks toelagen toe aan Zorg Leuven. Het kan nuttig zijn om het OCMW en de welzijnsverenigingen te consolideren.

5.5 Politie Leuven

Politie Leuven is een ééngemeentezone. Hierdoor valt het politiecollege en politieraad volledig samen met het schepencollege respectievelijk de gemeenteraad. Alle beslissingen rond de politie, voor zover de lokale overheid bevoegd is, worden dus binnen de stad genomen.

5.6 Erediensten

- Met de kerkfabrieken dienen de gemeentebesturen een afsprakennota af te sluiten. Hierin worden de algemene samenwerking, de financiële afspraken en contouren vastgelegd waarbinnen de kerkfabrieken zich de komende legislatuur kunnen

bewegen. Hierbij dient extra aandacht te worden besteed aan de subsidiedossiers voor (dringende) investeringswerken aan het onroerend goed, die jarenlang kunnen aanslepen. Eens het subsidiedossier dan toch goedgekeurd geraakt, blijkt vaak dat de initiële ramingen niet meer up-to-date zijn of dat er inmiddels bijwerken, meerwerken of andere beschikbare technieken noodzakelijk zijn. De extra factuur wordt altijd door de stad gedragen.

- Met betrekking tot de investeringstoelage aan OLV-Vlierbeek: in het meerjarenplan staat in 2024 en 2025 telkens 500.000 euro ingeschreven; terwijl in het door de gemeenteraad goedgekeurde meerjarenplan van de kerkfabriek OLV-Vlierbeek een budget van 2.192.990,39 euro staat ingeschreven in 2024 en 2.576.092,85 euro in 2025. Aanvankelijk werd er uitgegaan van een scenario waarbij de uitvoering vertraging zou oplopen, maar op dit moment ziet het er echter naar uit dat de vooropgestelde timing wel gehaald zal worden. Deze budgetten zullen waarschijnlijk in de toekomst nog moeten worden aangepast in het meerjarenplan van de stad.

6 Risico's met betrekking tot beleggingen

Stad Leuven belegt haar toevallige thesaurieoverschotten. Hierbij kunnen volgende risico's gelopen worden:

- Kapitaalverlies door insolventie tegenpartij of verlies aan marktwaarde
- Onzeker verloop rendement
- Muntrisico bij beleggingen in andere munten dan de euro
- Liquiditeitsrisico: niet beschikbaar hebben van de middelen als ze nodig zijn voor bijvoorbeeld betalingen.
- Negatieve rentes: door een goede thesaurieopvolging kan men deze voorkomen of minimaliseren. Via de VVSG wordt gelobbyd om de betalingen van het gemeentefonds op maandelijkse basis te laten plaatsvinden i.p.v. per kwartaal. Op die manier kunnen negatieve rentes ook gemakkelijker vermeden worden bij de lokale besturen.

Daarom worden de volgende regels gevolgd om de belangrijkste risico's te beperken:

- Minimale thesaurievoorraad als buffer om onverwachte liquiditeitsbehoeften op te vangen.
- Beleggingen worden enkel gedaan in euro.
- Uitstaand bedrag per bedrag per financiële instelling mag nooit hoger zijn dan de uitstaande leningen bij dezelfde financiële instelling.
- Opsomming toegelaten producten.
- Kapitaalsgarantie.

7 Risico's met betrekking tot aangegane engagementen

7.1 Borgstellingen

De borgstellingen van **stad Leuven** die vermeld staan in de jaarrekening van 2020 bedragen ca. 6,8 miljoen euro. Dit zijn borgstellingen voor leningen van vooral intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. De Stad stelt o.m. volgende voorwaarden voor dergelijke borgstellingen:

- Enkel borg voor het eigen aandeel (dus geen hoofdelijke waarborg);
- Zeggenschap in de bestuursorganen van de organisaties voor wie borg wordt verleend;

- Geen centralisatie van de stadsontvangsten ten voordele van de bank aan wie borgstelling wordt gegeven.

Gewaarborgde leningen Belfius	OCMW Leuven	1.487.361,15
Gewaarborgde leningen Belfius	VWSG	317.419,54
Gewaarborgde leningen Belfius	Ecowerf	3.623.623,39
Gewaarborgde leningen	OVAM	520.035,01
IGO Leuven (borg enegieleningen ex Pendule)	IGO	0,00
Finilek waarborg (Uitstaand bedrag van de waarborgen (stocks) T1 *)	Zefier	0,00
Argenta - Publi-T	IVERLEK	849.606,82

Het **OCMW Leuven** stelde zich borg voor leningen van Zorg Leuven:

leningen 2019 - 2020 MJP		per 31/12/2020
Onderwerp	Ontl. bedrag	
	1.703.028,5 €	207.539,26 €
Lok. dienst.centrum + Serv.flats- Kes-Lo(raming)	7.900.571,9 €	5.903.736,97 €
WZC Ter Vlierbeke en overige AC's	2.507.724,0 €	776.679,17 €
nieuwe keuken gebouw	2.500.000,0 €	1.205.218,19 €
Lok. dienst.cent. + Serv.flats -Wilsele	4.333.800,0 €	3.375.007,78 €
magazijn Haasrode	2.000.000,0 €	1.462.404,84 €
magazijn Haasrode	2.500.000,0 €	1.833.485,48 €
	23.445.124,4 €	14.764.071,69 €

De waarde van deze borgstelling bedraagt eind 2020 in het totaal bijna 14,8 miljoen euro. Vermits een groot deel van de activa van het OCMW zijn overgegaan naar Zorg Leuven vraagt het OCMW dat de stad de nieuwe leningen van Zorg Leuven zou waarborgen. Hierdoor stijgen de waarborgen bij de stad rechtstreeks.

7.2 Engagements die niet of onvolledig in het meerjarenplan zijn weerspiegeld.

Er kunnen talrijke engagements zijn die niet direct weerspiegeld zijn in het meerjarenplan zoals:

- Ruimtelijke uitvoeringsplannen die vroeg of laat een financiële impact kunnen hebben (Waar kan men bouwen? Waar parken voorzien?...)
- Bij exploitatiesubsidies die aan organisaties éénmalig worden verstrekt, is de kans groot dat er de volgende jaren vraag zal zijn naar permanente subsidiëring.
- Slechts een relatief klein gedeelte van de investeringsuitgaven voor de podiumkunstensite weerspiegelt zich in de huidige meerjarenplanning. Met betrekking tot de exploitatie is er bijgevolg ook nog niets voorzien.
- Voor de realisatie van de parking benedenstad/gebouw Interleuven werden nog geen budgetten voorzien in het meerjarenplan; ook al werd reeds het eerste engagement naar Interleuven genomen. De realisatie is voorzien in de meerjarenplanning 2026-2031. Dergelijke engagements zullen het meerjarenplan 2026-2031 reeds van bij de aanvang belasten.

7.3 Langdurige overeenkomsten die het meerjarenplan overstijgen

- PPS-overeenkomsten zoals bij de zwembaden Leuven en Wilsele.
- Bij de kerkfabrieken zijn er dossiers voor herstellingen aan kerkgebouwen die zeer lang aanslepen. Eens het subsidiedossier dan toch goedgekeurd geraakt, blijkt vaak dat de initiële ramingen niet meer up-to-date zijn of dat er inmiddels bijwerken, meerwerken of andere beschikbare technieken noodzakelijk zijn.
- Ook bij jeugd- en sportverenigingen kunnen er informele en nog niet geconcretiseerde beloftes van investeringssubsidies zijn.
- Planmatig onderhoud van stadsgebouwen en wegen is noodzakelijk om alle kosten over de ganse levenscyclus van onze investeringsgoederen te kennen. De kost om een gebouw op te richten, is maar een klein gedeelte van de totale kost over ganse levensduur van het gebouw.

8 Overige financiële risico's

8.1 Verdere verloop COVID-19 pandemie

- De impact van de COVID-19-crisis is ook op deze aanpassing meerjarenplan aanzienlijk.
- Aangezien we op dit moment aan het begin van een derde golf staan, valt niet te voorspellen wanneer deze gezondheidscrisis volledig onder controle zal zijn. Van zodra de bevolking op grote schaal gevaccineerd is én de vaccins ook voldoende bescherming bieden tegen nieuwe varianten van het COVID-19 virus, zal het openbare, bedrijfs- en sociale leven opnieuw een normaal verloop kennen. Tot dan zullen de gevolgen zich economisch zonder twijfel laten voelen. De volledige impact op de financiën van lokale besturen kan op dit ogenblik dan ook niet worden ingeschat.

8.2 Grote projecten, niet cijfermatig opgenomen in het meerjarenplan.

8.2.1 Stad Leuven

Zoals hiervoor werd aangehaald, staan er naast het project podiumkunstensite nog een aantal investeringen op stapel die nog niet volledig nominatief en cijfermatig in het meerjarenplan 2020-2025 zijn opgenomen omdat ze nog niet genoeg kunnen geconcretiseerd worden. Ook is er nergens ruimte voorzien voor eventuele opportuniteiten.

Zoals vermeld in de inleiding, is het niet evident om alle projecten voor de komende zes jaar reeds volledig in detail uit te werken.

Een potentieel risico (nadeel) is dat een uitgave voor een ad hoc uitgewerkt dossier voorgaat op noodzakelijke onderhoudsinvesteringen. Schrappen of uitstellen van deze onderhoudsinvesteringen kan leiden tot hogere uitgaven op lange termijn.

Zoals ook vermeld in punt 1.1 kunnen niet gerealiseerde investeringen van 2021 begin 2022 overgedragen worden naar het nieuw meerjarenplan. Nu kan het college beslissen welke uitgaven al dan niet overgedragen worden. Voor deze extra investeringen zal financiering moeten gezocht worden uit het resultaat van de rekening 2021 en/of extra leningen.

8.2.2 OCMW Leuven

Door de oprichting van Zorg Leuven zijn de investeringen bij het OCMW zeer beperkt. Het risico situeert zich bij Zorg Leuven met een onrechtstreekse weerslag bij stad Leuven via de toelage aan Zorg Leuven.

8.3 Fraude in het betalingsverkeer

Stad Leuven werd al geconfronteerd met pogingen tot fraude:

- Phishing mails: oplichter probeert gegevens te verkrijgen door persoonlijke gegevens op te vragen en door te verwijzen naar een frauduleuze website.
- Factuurfraude: oplichter geeft (telefonisch) opdracht om betalingen uit te voeren op een ander rekeningnummer.

Door de tussenkomst van alerte medewerkers en het respecteren van strikte procedures rond uitgaande betalingen hebben wij tot op heden geen weet van effectief opgelopen schade.

De pogingen worden steeds professioneler. De directie financiën wil daarom meer inzetten op beveiliging van de uitgaande betalingen. De meest voorkomende vormen van fraude zijn:

- Intern: aanmaken van fictieve leveranciers, aanpassen van bankrekeningnummers: in Mercurius is het toevoegen van derden en het toevoegen/aanpassen van bankrekeningnummers enkel mogelijk door een beperkt aantal medewerkers van de directie financiën die hiervoor een individueel recht toegekend gekregen hebben in de software. De gebruiker die een bankrekening toekent aan een derde wordt permanent gelogd.
- Extern: er zijn concrete fraudegevallen gekend waarbij facturen van leveranciers onderschept worden door oplichters, die vervolgens een quasi perfecte kopie overmaken aan het bestuur met dien verstande dat het rekeningnummer werd aangepast. Op die manier tracht men grote sommen te onderscheppen.
- Ook CFO-fraude is een gekend fenomeen in de sector. De oplichter geeft zich in dit geval uit als een gezaghebbende persoon of tracht op een slinkse wijze te achterhalen wie welke tekenbevoegdheid heeft. Op basis van mooie praatjes wordt vervolgens geprobeerd om medewerkers aan te zetten tot het uitvoeren van financiële transacties richting de bankrekening van de oplichter.
- Ook 'hacking', het ongeoorloofd binnentreden in computersystemen of het versleutelen van bestanden om deze dan tegen betaling opnieuw vrij te geven, en phishing, valse e-mailberichten versturen met de bedoeling om de ontvanger aan te zetten tot het verrichten van een financiële transactie of het vrijgeven van codes, zijn gekende fenomenen.

Het is de bedoeling om bij de stad, OCMW en Zorg Leuven een fraudescan te organiseren. Aan de hand van een uitgebreide vragenlijst wordt een inschatting gemaakt van de mate waarin de organisatie gevoelig is voor de 5 meest voorkomende vormen van fraude, nl:

- Identiteitsdiefstal
- Factuurfraude
- Cyber-criminaliteit
- Phishing
- Interne fraude

De algemene score van de organisatie t.o.v. deze frauderisico's wordt geëvalueerd en aanbevelingen worden geformuleerd voor elk significant geïdentificeerd risico. Aan de hand van deze aanbevelingen moeten in de volgende fase stappenplannen worden uitgewerkt.

8.4 Juridische geschillen

8.4.1 Stad Leuven

De decreetgever vermeldt in de recente omzendbrief betreffende de opmaak van het meerjarenplan 2020-2025 expliciet het risico van hangende juridische geschillen. Inwoners en bedrijven vinden steeds vaker de weg naar juridische procedures om hun gelijk te halen in een dispuut waarin de lokale overheden betrokken zijn. Denken we maar aan geschillen met betrekking tot fiscaliteit, omgevingsvergunningen, overheidsopdrachten, de aansprakelijkheid als wegbeheerder, de rol als organisator van lokale evenementen enzovoort.

Het is aangewezen om deze geschillen centraal op te volgen en de mogelijke (negatieve) financiële impact tijdig en correct in te schatten. Indien nodig kan het gemeentebestuur financiële reserves aanleggen als er onzekerheid is wat betreft de goede afloop van een hangend geschil van een belangrijke omvang.

Juridische adviezen en geschillen worden centraal opgevolgd, vanuit de juridische staf, directie algemene zaken. Van hieruit gebeurt ook de aanstelling en opvolging van de juridisch raadsman.

Er zijn op dit moment 4 dossiers hangende met een mogelijks groot financieel risico:

- Pirenne: betwisting erelonen in btw-dossier +/- 3.700.000 euro.
- Kreglinger: schadevergoeding voor gedeerde winst wegens omzetten woongebied naar bufferzone +/- 35.951.800 euro.
- Vordering brandweerlieden tot uitbetaling prestaties tijdens continudiensten en wachtdiensten en operationele en administratieve overuren, daterend van voor de hervorming van de brandweer: geraamd 3 à 4 miljoen euro.
- Blomme: vordering met betrekking tot buitenschrijnwerk Museum +/- 13.000 euro.

8.4.2 OCMW Leuven

Het OCMW heeft een voorziening in verband met een arrest van de raad van state met betrekking tot de afbraak van blok A van Ed. Remy. Momenteel is er een voorziening van 18.092,95 euro.

8.5 Inschatting verkoopprijs bij geplande verkopen van onroerende goederen

8.5.1 Stad Leuven

In het meerjarenplan is in 2021 voor 400.000 euro verkoop van gronden voorzien. In 2022 en 2023 is er respectievelijk een verkoop van onroerend patrimonium voorzien van 1,3 miljoen euro en 1 miljoen euro.

Het betreft hier een ambtelijke inschatting. De gemeenteraad dient nog per concreet geval en na uitwerking van de dossiers de verkoop goed te keuren. De eigenlijke minimale verkoopwaarde zal bepaald worden door een (nog op te maken) schattingsverslag van een beëdigde landmeter-expert.

Daarnaast is het mogelijk dat de geplande verkopen van onroerende goederen in een gegeven budgetjaar niet worden gerealiseerd door factoren zoals: geen geïnteresseerde kopers, niet behalen van de prijs, ruimtelijke bestemming laat niet toe om de gewenste waarde te behalen, onverwachte elementen zoals

bodemsanering, enz. In het verleden zijn er verkopen hernomen op opeenvolgende budgetjaren.

8.5.2 OCMW Leuven

Het OCMW Leuven beschikt nog over landbouwgronden. De opbrengst van de verkopen van deze gronden wordt geraamd op 2,5 miljoen euro in 2021 en 2 miljoen euro per jaar voor 2022-2025.

8.6 Overname openbare verlichting door Fluvius

Om de klimaatdoelstellingen te halen, kan men het energieverbruik van de openbare verlichting verminderen. Dit kan door de bestaande lampen te vervangen door ledlampen. Fluvius, de netwerkmaatschappij die het operationeel beheer doet van de openbare verlichting van de Vlaamse gemeenten, heeft een investeringsplan voorgesteld om de lampen tegen 2030 allemaal te vervangen door ledlampen. Hierbij zou Fluvius de openbare verlichtingspalen van de gemeenten overnemen en zelf zorgen voor de investeringen. Het grootste voordeel is dat de doelstelling zeker gehaald wordt en dat de investeringskost fiscaal aftrekbaar is. Mogelijke risico's:

- Er is een fiscale ruling die geldig is tot en met 2030. Vermits de afschrijvingskosten nadien nog doorlopen kan het zijn dat de aftrekbaarheid niet of maar gedeeltelijk geldig is.
- Fluvius moet winst maken om uitgaven fiscaal in te brengen. Als de (Vlaamse) regelgever tariefmaatregelen treft waardoor de winstgevendheid van de netbeheerders in gevaar komt, valt het fiscaal voordeel weg.
- Verlies van controle vanwege de gemeente op de openbare verlichting. Er moeten daartoe duidelijke overeenkomsten met Fluvius gemaakt worden. De stad heeft informeel aan Fluvius laten weten voorlopig geen interesse te hebben in hun voorstel.

8.7 Brexit

Op 31 januari 2020 heeft het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie verlaten, maar die dag trad ook een overgangperiode in werking. Die hield in dat het VK nog tot eind 2020 deel bleef uitmaken van de Europese douane-unie en van de interne markt. Op 24 december 2020 bereikten de onderhandelaars op de valreep een akkoord dat de handel en samenwerking in de toekomst zou regelen. Op 1 januari 2021 trad het nieuwe handels- en samenwerkingsakkoord tussen de EU en het VK in werking. Het akkoord bevat afspraken tussen het VK en de EU om ook in de toekomst nog op tal van domeinen samen te blijven werken. Het gaat om de volgende domeinen:

- Tariefvrije handel in goederen en diensten
- Afspraken over visserij
- Afspraken over het beschermen van een gelijk speelveld
- Luchtvaart & wegtransport
- Energie
- Sociale zekerheid
- Deelname van het VK aan bepaalde EU-programma's
- Interne veiligheid

De Belgische economie is momenteel sterk verbonden met het VK. Dit geldt in het bijzonder voor de Vlaamse economie. Vlaamse bedrijven moeten sinds 01/01/21 rekening houden met douaneformaliteiten, voedselveiligheidscontroles en afwijkende regelgevingen.

Het inschatten van de impact van de Brexit op financieel vlak vereist een aparte studie.

8.8 Klimaatverandering en noodzakelijke maatregelen

- Energiemaatregelen voor de stadsgebouwen zijn nodig zoals: isolatie en warmtepompen (niet evident voor historische gebouwen).
- Wegen fietsvriendelijker maken.
- Laadpalen voor elektrische voertuigen, inclusief fietsen.
- Ook zonnepanelen, desnoods verwerkt in dakpannen, meer mogelijk maken in de binnenstad.
- De kosten van deze maatregelen zullen in dit en het volgende meerjarenplan moeten opgenomen worden, want niets doen zal op termijn veel meer kosten.

9 Tot slot

Het in kaart brengen van de financiële risico's maakt deel uit van een gezond financieel beheer.

Deze denkoefening wordt gezien als een continu proces. Interne en externe factoren zullen er in de loop van de komende planningsperiode ongetwijfeld toe leiden dat de lijst van risico's én de bijhorende beheersmaatregelen moeten worden aangepast.

10 Samenvattend overzicht van de financiële risico's

Hieronder een overzicht van de financiële risico's met waar mogelijk, een inschatting van de impact en de maatregelen om dit risico in te dekken. De cijfermatige impact staat, waar berekenbaar, bij de afzonderlijke rubrieken hierboven vermeld.

Type risico	Impact	Kans dat risico zich voordoet	Maatregelen ter indekking
1. Risico's schulden			
• Op te nemen leningen stad	Hoog	Middelmatig	Overbudgetteren van uitgaven vermijden
• Renterisico (opgenomen leningen)	Hoog	Beperkt	Variabele rentevoeten beperken met een cap.
• Alternatieve financiering	Laag	Laag	Geen
• Gecorrigeerde autofinancieringsmarge	Geen	Geen	Geen
• Schulden OCMW en Zorg Leuven	Hoog	Middelmatig	Overbudgetteren van uitgaven vermijden
2. Risico's exploitatie-ontvangsten			
• Ontvangsten uit de werking	Hoog	Middelmatig	Overbudgetteren van uitgaven vermijden en subsidies ter compensatie aanvragen waar mogelijk
• Gemeentefonds	Hoog	Laag	Geen
• Toelagen van de Vlaamse en Federale Overheid	Middelmatig	Afhankelijk beleid Vlaamse en federale overheid	Overleg Vlaamse en federale Overheid
• Aanvullende personenbelasting	Hoog	Hoog	Voorlopig geen
• Opcentiemen OV	Hoog	Middelmatig	Voorlopig geen
• Aanvullende belasting op motorrijtuigen	Middelmatig	Middelmatig	Voorlopig geen
• Eigen gemeentebelastingen	Middelmatig	Middelmatig	Opmaken belastingreglement in overleg met fiscaal adviseur
• GAS-boetes	Hoog	Hoog	Constance opvolging van evolutie
• Wanbetalingen bij belastingen en retributies	Middelmatig	Hoog	Goede debiteurenopvolging
• Dividenden	Hoog	Middelmatig	Verdedigen Leuvense belangen door eigen bestuurders
• Aanwending subsidies voor inzameling afvalwater	Hoog	Hoog	Regelmatige bijsturing van de tarieven
• Opvolgen inkomende subsidies	Middelmatig	Middelmatig	Correcte opvolging van de procedures
3. Risico's exploitatie-uitgaven			
• Pensioenverplichtingen	Hoog (i.f.v 2 ^e pensioenpijler OCMW)	Hoog	Impact ingeschat door pensioenstudie in opdracht Centrumsteden
• Toelagen	Laag	Middelmatig	Vast omschreven werkwijze en procedures en digitalisering van de processen.
• Exploitatie-uitgaven voor IT	Middelmatig	Hoog	Nauwe opvolging van de budgettering
• Vergrijzing bevolking	Hoog op lange termijn	Middelmatig	Nauwe opvolging van de budgetten in overleg met Zorg Leuven
• Impact investeringen op exploitatie	Hoog	Hoog	Onmiddellijk correcte projectie van de exploitatiekost is noodzakelijk.
• Nieuwe, niet-voorzien dienstverlening	Hoog	Hoog; o.a. omwille van COVID-19-pandemie	Nauwe opvolging en eventuele herallocatie van budgetten.

Type risico	Impact	Kans dat risico zich voordoet	Maatregelen ter indekking
4. Risico's toegestane leningen	Laag	Laag	Leningen aan verenigingen los van de Groep Leuven nauw opvolgen.
5. Risico's verbonden partijen			
• Hulpverleningszone	Middelmatig	Middelmatig	Geen
• AGB's	Hoog	Middelmatig	Tijdige opvolging en monitoring door aangeduide bestuurders.
• Integratie Stad en OCMW	Middelmatig	Middelmatig	Verdere opvolging en evaluatie van de integratie.
• Zorg Leuven	Hoog (vooral bijdrage aan Zorg Leuven)	Middelmatig	Tijdige opvolging en monitoring door aangeduide bestuurders.
• Politie	Hoog	Laag	Beslissingen binnen Groep Leuven
• Erediensten	Middelmatig	Hoog	Opvolging door de bevoegde schepen.
6. Risico's beleggingen	Middelmatig	Middelmatig	Strikt beleggingskader en nauwe thesaurieopvolging.
7. Risico's aangegane engagementen			
• Borgstellingen	Middelmatig	Laag	Opvolging van de organisaties aan wie borg werd gesteld.
• Engagements niet of onvolledig in meerjarenplan weerspiegeld	Hoog	Hoog	Voortdurende opvolging.
• Langdurige overeenkomsten	Hoog	Hoog	Vooraf planmatig onderhoud gebouwen en opvolgen subsidies aan derden.
8. Overige risico's			
• COVID-19-crisis	Hoog	Hoog	Snelle opvolging en spoedprocedures voorzien.
• Grote projecten (niet cijfermatige opgenomen) – Stad	Middelmatig	Middelmatig	Op te vangen met herziening meerjarenplan
• Fraude betalingsverkeer	Middelmatig	Middelmatig	Fraudescan, strikte procedures
• Juridische geschillen	Hoog	Laag	Aanleg voorzieningen
• Inschatting verkoopprijs Stad	Hoog	Hoog	Schatten door landmeter
• Inschatting verkoopprijs OCMW	Laag	Laag	Beperkt inschrijven verkopen in meerjarenplan
• Overname openbare verlichting	Geen	Geen	Geen
• Brexit	Laag	Middelmatig	Geen
• Klimaatverandering	Hoog	Hoog	Zie klimaatbeleid in beleidsprogramma

Beschrijvingen van de grondslagen en
assumpties

Toelichting aanpassing meerjarenplan 2020 – 2025

Beschrijving van de grondslagen en assumpties

April 2021

Inhoud

1	Inleiding en wettelijke basis	3
2	Grondslagen van het meerjarenplan.....	3
3	Assumpties gebruikt bij de budgettering.....	4
3.1	Exploitatie	4
3.1.1	Ontvangsten.....	4
3.1.2	Uitgaven.....	6
3.1.2.1	Context.....	6
3.1.2.2	Wijze van budgetteren.....	6
3.1.2.3	Personeelsuitgaven.....	7
3.1.2.4	Werkingsuitgaven.....	9
3.1.2.5	Toelagen.....	9
3.2	Investerings.....	10
3.3	Financiering.....	10

1 Inleiding en wettelijke basis

De beschrijving van de grondslagen en assumpties is een verplichte bijlage bij het meerjarenplan 2020-2025.

2 Grondslagen van het meerjarenplan

De stad deed bij aanvang van de meerjarenplanning in 2018 een grondige interne analyse van de vorige meerjarenplanning, en in hoeverre het doel van de meerjarenplanning bereikt was. Volgende vragen werden gesteld: of dat MEERJARENPLAN al dan niet werd aangewend voor beleidsopvolging; of dat transparant en leesbaar was; of budgetten versnipperd waren of actie- en projectmatig gebundeld werden; of het meerjarenplan geïntegreerd was en de dienstenlogica en 'koker'-denken dus voldoende doorbroken werd.

Op basis van de analyse werd het kader voor het nieuwe meerjarenplan geformuleerd. Doel was een reëel transversaal meerjarenplan met minder versnippering, zodat zowel acties als budgetten leesbaarder zijn, en meer transparantie en een meer inhoudelijke koppeling met budget. Dit doel werd ook verder nagestreefd in elke volgende aanpassing van het meerjarenplan.

Het meerjarenplan 2020-2025 van Leuven heeft de volgende kenmerken:

- Alle budgetten van de stad en van het OCMW zijn opgehangen aan een doelstellingenboom met een hoog niveau van actie. In tegenstelling tot het Meerjarenplan 2014-2019, waar 46% van het budget onder "Overig beleid/Niet in doelstellingen opgenomen verrichtingen" viel, vertaalt het Meerjarenplan 2020-2025 de hele werking in doelstellingen, actieplannen en acties (dus ook de reguliere, dagelijkse werking).
- Het Meerjarenplan is geen visienota maar een intrinsieke koppeling van beleid en budget. Enkel acties waar specifieke investerings- of werkingsbudgetten aan toewijsbaar zijn, zijn zinvol.
- De doelstellingenboom werd dan ook op een hoger niveau geformuleerd zodat er minder actieplannen en acties zijn.

	MEERJARENPLAN 2014-2019	MEERJARENPLAN 2020-2025
Aantal doelstellingen	23	13
Aantal actieplannen	165	39
Aantal acties	702	177

Naar aanleiding van de uitbraak van de COVID-19-pandemie en de noodzaak om onvoorziene COVID-19 gerichte maatregelen snel te kunnen organiseren maar ook transparant op te nemen in het meerjarenplan werden 2 nieuwe acties toegevoegd: actie AC000175 'Krachtdadige actie tegen de verspreiding van het COVID-19-virus en hulp aan zorg- en gezondheidsactoren' en actie AC000176 'Coördinatie en ondersteuning van het schakelzorgcentrum ELZ regio Leuven'.

In 2021 werd een nieuwe actie toegevoegd AC000177 voor de 'Coördinatie en realisatie van het vaccinatiecentrum en de vaccinatiecampagne COVID-19 ELZ Leuven'.

- De integrale aanpak blijft zoveel mogelijk zichtbaar op zowel doelstelling-, actieplan- als actieniveau. De toewijsbaarheid van budgetten aan diensten of politieke bevoegdheden situeert zich hoofdzakelijk op ramingniveau.
- Sommige budgetten kunnen onder verschillende acties worden thuisgebracht, aangezien ze meerdere doelen tegelijk nastreven en bereiken. Het is de hoofdfinaliteit van een budget die bepaalt onder welke actie het budget ondergebracht moet worden.
- Personeelsbudget wordt niet per werknemer toegewezen aan acties omdat de meeste personeelsleden aan veel verschillende acties bijdragen. Een budget kan echter maar aan 1 actie gehangen worden. Het gehele personeelsbudget valt daarom onder actie AC000166, "Voeren van een duurzaam personeelsbeheer".
- De omschrijvingen van de meerjarenplannummers geven zo duidelijk mogelijk weer waar de uitgave over gaat. Ze hernemen geen omschrijving van de algemene rekening (ARK), tenzij ze op een hoger abstractieniveau onder een actie gebundeld werden (op niveau van het minimum algemeen rekeningstelsel of MAR).
- Om versnippering van met name ondersteunende budgetten tegen te gaan, werd de lijst van algemene rekeningen minder gedetailleerd gemaakt, maar nog met voldoende detail om nuttige informatie te kunnen krijgen.

3 Assumpties gebruikt bij de budgettering

Een meerjarenplan is een nuttig instrument voor gemeenten om zowel continu als om de zoveel jaar de eigen financiële draagkracht op korte én langere termijn te bewaken. De uniforme BBC-regelgeving voor het meerjarenplan vanuit Vlaanderen maakt dat er vergelijkingen tussen gemeenten over de draagkracht kunnen gebeuren. De assumpties waarop de ramingen van de ontvangsten en uitgaven gebaseerd zijn, zijn belangrijk om te evalueren of de draagkracht, zoals die uit het MEERJARENPLAN blijkt, realistisch genoemd mag worden.

Stad en OCMW Leuven gebruiken, waar van toepassing, dezelfde assumpties bij hun budgettering.

3.1 Exploitatie

3.1.1 Ontvangsten

- Gemeentefonds – stijging met jaarlijks 3,5%.
- Aanvullende personenbelasting (6,7%) – Voor 2020 werd een meerontvangst gerealiseerd van € 2,1 mio, maar op basis van de brief van 18/11/2020 van de Federale Overheidsdienst Financiën (FOD) moesten de ramingen voor 2021-2025 fors aangepast worden in negatieve zin: € -18,5 mio. Op basis van de aangepaste ramingen mag er voor 2021-2025 dan wel weer uitgegaan worden van eenzelfde inkohieringsritme als in 2020. Voor 2021 en 2022 stelt de FOD een status quo voorop omdat er verwacht wordt dat de impact van de coronapandemie vooral voelbaar zal zijn vanaf oktober. De betalingen van de inkomsten uit 2020 vinden dan plaats. De grootste impact van de coronapandemie verwacht men echter toch veeleer in 2022. Voor 2023 voorziet de FOD een groei van +2,2% en vanaf 2024 een jaarlijkse groei van +3,2%.

- Onroerende voorheffing
 - De initiële verhoging van opcentiemen van 880 naar 975 blijft behouden;
 - De Vlaamse belastingdienst (VLABEL) heeft een raming gemaakt van de te verwachten ontvangsten van onroerende voorheffing voor Leuven. Deze raming is echter niet bindend. Aangezien er gebruik gemaakt wordt van dezelfde ramingsmethodiek voor alle steden en gemeenten; kan het wenselijk zijn om van deze raming af te wijken. Er werd beslist af te wijken van deze raming van VLABEL gezien de specifieke context van Leuven; namelijk de evolutie van het belastbaar KI van 2020 t.o.v. 2019, zijnde een stijging van 3,4%, werd mee in rekening gebracht voor de berekening van de inkomsten uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing.
- GAS-ontvangsten uit ANPR-camera's
 - Er worden GAS-boetes geheven op onder meer verkeersinbreuken stilstaan en parkeren, en op inbreuken op verkeersluwe en auto-arme zones, vastgesteld met ANPR-camera's. De inkomsten hiervan werden hoofdzakelijk geraamd op basis van cijfers van voorgaande jaren.
 - Vanaf 2020 worden er meer ANPR-camera's in gebruik genomen, meer bepaald voor de verkeersluwe binnenstad. De cijfers van de andere verkeersluwe zones zijn niet zomaar te extrapoleren, gezien de specifieke mobiliteitskenmerken van iedere zone. Derhalve is de raming niet zonder risico en hangen de uiteindelijke inkomsten af van het gedrag van de burger, van het aantal evenementen in de binnenstad, van de technische werking van de camera's, van de stabiliteit van de software, van de continuïteit in de personeelsbezetting (verwerking vaststellingen), enz. Aangezien de ANPR-camera's in de binnenstad uiteindelijk pas in het najaar werden ingezet, na plaatsing van de totems, en gezien het effect van – minstens - de eerste lock-down op het aantal vaststellingen, werden de inkomsten bij de derde aanpassing van het AMJP (oktober 2020) enkel voor het jaar 2020 opnieuw geraamd en bijgesteld.
 - Voor 2021 en volgende jaren werd de oorspronkelijke raming van het MJP voorlopig behouden, aangezien vanaf februari 2021 de ANPR-camera's in de autoluwe zone Burchtstraat in werking traden. Anderzijds worden we in 2021 ook nog met de coronacrisis geconfronteerd en kan ook de "Paaspauze" een effect hebben. In functie van het effectief aantal vaststellingen, kan de raming bij volgende aanpassingen van het MJP worden bijgesteld.
- Ontvangst uit de saneringsbijdrage voor het opvangen en afvoeren van hemelwater (BOT) – wordt gedurende heel de periode constant op jaarlijks 10 miljoen euro gehouden. De inkomsten lijken wel een dalende trend in te zetten.
- In navolging van het relanceplan van juni 2020 wordt een nieuw relanceplan voorgesteld waarin bestaande steunmaatregelen worden bestendigd of nieuwe worden genomen. De steunmaatregelen worden jaarlijks geherevalueerd en geactualiseerd. Ook voor 2021 wordt een verlaging of schrapping van belastingen gestemd zoals deze op markten, toeristische logies en terrassen.
- Dividenden uit de energiesector worden constant gehouden.
- Terugbetaling van intresten en aflossingen van toegestane leningen weerspiegelen de daarover goedgekeurde overeenkomsten.
- Subsidieontvangsten: bij aangevraagde maar nog niet toegezegde subsidies werden ontvangsten en uitgaven in evenwicht ingeschreven zodat er geen effect op het budget was en ze bij niet-toekenning van de subsidieaanvraag beiden geschrapt kunnen worden. Bij uitgaven waar waarschijnlijk subsidies voor aangevraagd en toegezegd zullen worden, werd toch geen ontvangst ingeschreven, maar wel de uitgave die de stad of OCMW zeker zal doen, onafhankelijk van bijkomende subsidiëring.

3.1.2 Uitgaven

3.1.2.1 Context

Een meerjarenplan blijft een momentopname waarbij keuzes gemaakt worden op basis van per definitie beperkte en onvolledige informatie op het moment van de opmaak.

In de huidige wereld gaan ontwikkelingen immers razendsnel. Aan het einde van een meerjarenplan zullen realisaties ook andere zaken omvatten dan degene die werden opgenomen bij de start. En sommige uitgaven zullen niet gebeurd zijn, omdat ze door nieuwe ontwikkelingen overbodig werden, er betere alternatieven kwamen, ...

3.1.2.2 Wijze van budgetteren

Bij de voorbereiding van de budgettering wordt aan de diensten steeds de opdracht gegeven om op twee sporen te werken:

1. Meerjarenplan 2014-2019 en rekening 2020 met Corona-impact als basis
 - De onvermijdelijke en noodzakelijke uitgaven zo aansluitend mogelijk budgetteren volgens de rekeningen van 2014-2019 en nieuwe gekende parameters.
 - De uitgaven die onderwerp uitmaken van beleidskeuzes juist becijferen, maar als een beleidskeuze aangeven voor verdere behandeling tijdens budgetbesprekingen.
 - Omwille van een groot volume ongebruikte kredieten vooral binnen de groep van de 'Goederen en diensten' werd een stadsbrede 'ontluchtingsoefening' van deze kredieten opgezet met alle directies. Bij deze oefening werd het niet-gebruikte krediet per directie per jaar maximaal gecentraliseerd zonder de werking in het gedrang te brengen: het gaat immers niet om 'besparen' maar om 'ontluchten'. In functie van onder meer de realisatie van een positieve autofinancieringsmarge in 2025 werd tenslotte bij elke directie een evenredige marge (55%) afgeroomd. Het resterende gedeelte (45%) kunnen de directies verder aanwenden voor interne verschuivingen in functie van hun dagelijkse noden. Het is duidelijk dat een dergelijke ontluchtingsoefening zeker zinvol is maar uiteraard niet oneindig kan toegepast worden.

2. Bestuursnota 2020-2025 financieel verder vertalen

Aan de diensten werd gevraagd om de concrete projecten, en acties die al omzetbaar waren in een plan van aanpak met een indicatie van kost, van de bestuursnota te becijferen. Dit is een voortdurend proces van bijsturing.

Zowel de bestaande als de nieuwe ramingen moeten steeds gekoppeld worden aan de geïntegreerde doelstellingenboom 2020-2025.

Dit ontwerp van budgetten wordt per dienst besproken om tot een zo realistisch mogelijke budgettering te komen.

- Waren de bestaande budgetten voldoende zuinig gebudgetteerd? Werden er geen uitgaven behouden die nooit nodig bleken?
- Waren de nieuwe budgetten, uitgaven becijferd voor de bestuursnota, realistisch qua timing, bedrag en aanpak? Als er onduidelijkheid was over aanpak, reële kostprijs of wanneer de nodige wetgeving voorhanden zou zijn om iets mogelijk te maken, dan werd de uitgave en/of ontvangst nog niet opgenomen.

- Waren de investeringen realistisch qua timing en qua budget?

3. Steunmaatregelen in kader van COVID-19

Naar aanleiding van de lock-down ten gevolge van COVID-19-crisis werden door de gemeenteraad van juni een reeks steunmaatregelen in een relanceplan goedgekeurd. Omdat de Covidbesmetting telkens opnieuw de kop opsteekt, wordt ook voor 2021 een aangepaste relancenota voorbereid door de administratie. Bestaande of nieuwe steunmaatregelen werden met de politiek verantwoordelijke mandataris besproken en financieel vertaald in concrete aanpassingen aan het meerjarenplan. Er werden initiatieven gebudgetteerd die geheel of gedeeltelijk gecompenseerd werden met subsidiebeloften van de federale en Vlaamse overheid. Ook in 2021 moesten soms geplande initiatieven zowel organisatorisch als financieel uitgesteld of zelfs geschrapt worden.

Voor het opzetten van het vaccinatiecentrum in de Brabantthal in al zijn facetten werden subsidiebeloften van de overheid ingeschreven om een deel van de uitgaven te kunnen financieren. Voorlopig werd alleen voor de gekende uitgaven krediet voorzien en lijkt het erop dat de ontvangsten waarschijnlijk onvoldoende zullen zijn om alle uitgaven voor het vaccinatiecentrum te neutraliseren. In dat geval zullen deze in een volgende fase moeten aangezuiverd worden door middel van interne verschuivingen of door middel van een bijkomende aanpassing aan het meerjarenplan in het najaar.

3.1.2.3 *Personeelsuitgaven*

- De personeelskosten 2020/2021 werden berekend op basis van de individuele berekeningen van de wedden van het personeel, in dienst op 1 september 2020 en aangevuld met de indiensttredingen waarvoor reeds een akkoord bestond of waarvan de selectieprocedure werd opgestart. Er werden ook extra personeelsbehoeften opgenomen waarvoor het college goedkeuring gaf in het kader van COVID-19 die structureel worden ingebed in de werking.
- De personeelskosten zijn gebaseerd op de weddenscalen van kracht op 1 maart 2021.
- Er werd rekening gehouden met de jaarlijkse verhogingen van de personeelskosten als gevolg van de periodieke weddenschaalverhogingen. Op alle looncomponenten verrekenen we jaarlijks een baremieke verhoging van 1%.
- Indexatie: op de basisbedragen worden de volgende coëfficiënten toegepast:
 - 1.7410 voor de periode 01/04/2020 tot 31/03/2022
 - Een volgende indexverhoging, naar 1.7758 vanaf 01/04/2022. Dat wil zeggen 9/12 voor het jaar 2022.
 - Vanaf 2023-2025 wordt er jaarlijks een indexering van 3/12^{de} in rekening gebracht, dit wil zeggen op jaarbasis 0.5%
- Het vast bedrag van de eindejaarstoelage wordt gebracht op 1.298,49 euro voor 2021.
- Vanaf 2006 wordt voor alle personeelsleden het dubbel vakantiegeld berekend aan 92% van de maandwedde.

- De werkgeversbijdragen blijven op hetzelfde niveau als vorig jaar. De patronale bijdragen voor R.S.Z. bedragen voor het statutair personeel 15,47% en 30,95% voor de contractuele personeelsleden. De patronale bijdragen pensioen voor de statutairen bedragen 31% voor 2020 en 2021, 32,5% in 2022, 35,5% voor 2023, 2024 en 2025.
- De bijdrage voor het tweede pijlerpensioen voor de contractuele personeelsleden bedraagt in 2020 2,5% van het brutoloon, inclusief beheersbijdragen 2,7215 %.

Om vanaf 1 januari 2020 in aanmerking te komen voor de korting op de responsabiliseringsbijdrage, moeten openbare besturen verplicht een tweede pensioenpijler toekennen aan al hun personeelsleden. Aan deze voorwaarde wordt voldaan. Voor het jaar 2019 was er nog geen minimumpercentage opgelegd in de regelgeving, maar voor 2020 en 2021 wordt het minimumpercentage voor de tweede pensioenpijler opgetrokken naar respectievelijk 2,5% (2020) en 3% (2021).

Om te voldoen aan deze voorwaarde vanaf 2021 wordt de bijdrage voor het tweedepijler pensioen verhoogt naar 3%, inclusief beheersbijdragen 3,2658%.

De hoogte van de korting op de responsabiliseringsbijdrage kan maximaal gelijk zijn aan de helft van de kosten die het bestuur maakt voor de 2de pensioenpijler van de contractuele personeelsleden. Met andere woorden, het bestuur kan de kosten van de tweede pensioenpijler voor de helft in mindering brengen op de responsabiliseringsbijdrage die het bestuur betaalt.

Besturen die niet voldoen aan de voorwaarden zullen gesanctioneerd worden d.m.v. een verhoging van de responsabiliseringsbijdrage. Deze verhoging kan nooit hoger zijn dan het totale verschil tussen de pensioenlasten enerzijds en de basisbijdrage anderzijds, dus een responsabiliseringscoëfficiënt van ten hoogste 100%. De korting op de responsabiliseringsbijdrage die wordt toegekend aan de besturen die wel voldoen wordt immers gefinancierd door de verhoging van de responsabiliseringsbijdrage voor de besturen die er niet aan voldoen.

- De responsabiliseringsbijdrage en de recuperatie hiervan is voorzien in het budget volgens de laatste ramingen van RSZ (raming oktober 2020):

Stad	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Responsabiliseringsbijdrage	0	0	0	0	0	0
Recuperaties van kosten Responsabiliseringsbijdrage	0	0	0	0	0	0

OCMW	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Responsabiliseringsbijdrage	1.863.365	2.042.136	2.170.517	2.635.712	3.634.867	3.903.356
Recuperaties van kosten Responsabiliseringsbijdrage	931.682	1.021.068	1.085.258	1.317.856	1.817.433	1.951.678

- Vanaf 01/01/2020 worden de percentages voor de arbeidsongevallenverzekering door de recent gevoerde overheidsopdracht gebruikt: de premievoet voor het arbeidsrisico voor stadspersoneel aan 0,399% en 0,489% voor OCMW-personeel en de premievoet wegrisico aan 0,400% voor beide personeelsgroepen.
- Maaltijdcheques: de maximale nominale waarde van 8 euro wordt toegekend met een werkgeversaandeel van 6,91 euro en een werknemersaandeel van 1,09 euro in het jaar 2021 en volgende.
Een bijkomende nieuwe maatregel uit het sectoraal akkoord van 8 april 2020 is het voorzien in koopkrachtverhoging. Elk personeelslid heeft vanaf 1 januari 2020 recht op een recurrente koopkrachtverhoging van 200 euro per voltijds equivalent. Dit bedrag kan toegekend worden via de invoering of verhoging van een ecocheque, ofwel via de invoering van cultuur- of sportcheques, ofwel via de invoering van lokale handelaarsbonnen (cadeaucheques), of door een combinatie van deze cheques. Concreet voor de stad en OCMW Leuven zal deze recurrente koopkrachtverhoging worden toegekend door middel van een jaarlijkse ecocheque, ter waarde van maximaal 200 euro, die vrijgesteld is van fiscale en socialezekerheidsbijdragen.

3.1.2.4 *Werkingsuitgaven*

- Voor het budgetteren van de basiswerkingsmiddelen werd rekening gehouden met de realisatiegraad van de rekening 2019 en 2020 voor die uitgave. Het budget voor 2021-2025 voor deze uitgaven werd beperkt tot een aanvaardbaar niveau in functie van die verhouding. De stijging van de werkingsmiddelen is dus geen gevolg van een meer dan normale stijging van overheadkosten of basiswerkingskosten. De stijging is een gevolg van werkingsmiddelen die ingezet zullen worden voor nieuw beleid, en opschalen van bestaand beleid. Voor de categorie 'Goederen en diensten' binnen de werkingskosten werd een succesvolle ontluchtingsoefening opgezet om onnodige kredieten te schrappen (zie boven).
- De gebruikskost van gebouwen.
 - Enerzijds stijgende gebruikskost, zowel op vlak van onderhoud als energie- en waterkosten omdat er meer m² in het patrimonium komt. Ook het extern contract voor onderhoud van technieken is duurder geworden, waardoor deze uitgaven licht stijgen.
 - Anderzijds dalende energie- en waterkosten: door de vele duurzaamheidsinvesteringen, ander duurzaamheidsbeleid en de COVID-19-crisis zal het volume aan gebruikte energie en water in de stadsgebouwen dalen. De prijzen aangerekend door de leveranciers blijven een onzekere factor, maar vertonen toch een dalende lijn. Toch werd er voorzichtig gebudgetteerd en werd het huidige niveau van de uitgaven behouden en geïndexeerd. Ook water- en energiekosten voor gebouwen die verworven worden en/of in gebruik zullen genomen worden, werden begroot aan de hand van de huidige energiefacturen voor dat gebouw.

3.1.2.5 *Toelagen*

- De externe verzelfstandigde agentschappen en verenigingen van stad en OCMW Leuven:
 - De bestaande budgettering werd opnieuw in vraag gesteld en in onderling overleg zoveel mogelijk aangepast aan de nieuwe omstandigheden. Zo kon, door nauwer aansluitend bij de effectieve uitgaven te budgetteren,

ook bij deze agentschappen eerst intern maximaal budget ge(her)alloceerd worden binnen de bestaande enveloppe voor bijvoorbeeld baremieke verhogingen en indexering, de versterking van bestaand beleid en het nemen van nieuwe initiatieven.

- De personeelskosten van de filialen worden grotendeels volgens gelijke assumpties met de stad begroot.
- Nominatieve toelagen aan derden stegen in samenwerking met het middenveld om bestaande beleidsacties te versterken en nieuwe beleidsacties te realiseren. De stad compenseert daarnaast waar ze kan voor het wegvallen van provinciale en Vlaamse subsidies aan verenigingen.

3.2 Investerings

- Met de BBC 2020-2025 heeft Vlaanderen een groot aantal beperkingen opgeheven op budgetverschuivingen binnen investeringskredieten. Dit maakt nauwer budgetteren mogelijk. Ook een hoger globaliseringskrediet maakt die aanpassingen mogelijk.
- Grote projecten werden qua timing opnieuw tegen het licht gehouden en zo realistisch mogelijk ingeschreven, waarbij over het algemeen al rekening werd gehouden met gemiddelde vertragingstermijnen door onder meer bezwaren of gewijzigde programma's. De voorbije legislatuur werden investeringen qua timing veelal volgens een optimaal scenario gebudgetteerd.
 - Rioleringswerken: gezien de verplichting om uitgaven voor rioleringen op een apart beleidsveld te budgetteren en aan te rekenen, werd er per investering op openbaar domein de raming gesplitst.
 - Voor gebouwen- en wegenwerken komen meerwerken of duurdere aanbestedingen de laatste jaren meer voor:
 - bijvoorbeeld omdat architectenbureaus soms te laag begroten;
 - omdat tijdens restauraties risico's op voorhand moeilijk ingeschat kunnen worden;
 - door een gebrek aan concurrentie bij de inschrijvers.
 - Een stad moet snel kunnen handelen wat betreft stadsontwikkelingsopportuniteiten. Gezien er geen automatische overdracht meer is van jaar tot jaar in BBC 2020-2025 wordt de stad geacht het jaarlijks niet-gebruikte investeringsbudget grondig te evalueren en ofwel over te dragen naar het volgende budgetjaar voor hetzelfde doel, ofwel te herbesteden voor nieuwe noden en opportuniteiten. De stad opteert ervoor om geen 'opportuniteitsbudgetten' in te schrijven, maar om de mogelijke onderbenutting van de jaarlijkse investeringskredieten daarvoor aan te wenden.

3.3 Financiering

Voor de schuldfinanciering worden voorlopig nog steeds de volgende aannames aangehouden:

- Looptijd nieuwe leningen = 30 jaar
- Gebruikte rentevoet = 1%
- Terugbetalingsmodaliteit = constante annuïteiten met progressieve kapitaaltranches